

Strateška studija o utjecaju na okoliš Strategije poljoprivrede za razdoblje 2020. do 2030.

Netehnički sažetak

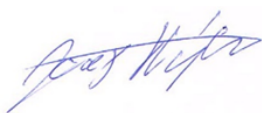
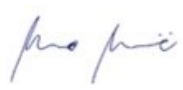
Zagreb, ožujak 2021.

Naziv dokumenta:	Strateška studija o utjecaju na okoliš Strategije poljoprivrede za razdoblje 2020. do 2030.
Nositelj postupka SPUO	Ministarstvo poljoprivrede, Ulica Grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Izrađivač Studije:	IRES EKOLOGIJA d.o.o. za zaštitu prirode i okoliša Prilaz baruna Filipovića 21 10 000 Zagreb OIB: 84310268229

Voditelj izrade Strateške studije: Mario Mesarić, mag. ing. agr.

Stručnjaci

Autor/ica	Potpis	Poglavlje
Mirko Mesarić, mag. ing. agr.		Suradnja na svim poglavljima
Ivana Gudac, mag. ing. geol.		Uvod, Površinske i podzemne vode, Geološka građa i georaznolikost
Martina Rupčić, mag. geogr.		Odnos Strategije s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima na nacionalnoj i županijskoj razini, Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Strategiju, Stanovništvo i zdravlje ljudi
Josip Stojak, mag. ing. silv.		Šume i šumarstvo, Divljač i lovstvo
Mario Mesarić, mag. ing. agr.		Tlo i poljoprivredno zemljište

Ostali suradnici		
Autor/ica	Potpis	Poglavlje
Monika Radaković, mag.oecol.		Bioraznolikost, Zaštićena područja
Blaženka Sopina, univ. bacc. oecol.		
Damjana Levačić, mag. oecol. et prot. nat.		
Filip Lasan, mag. geogr.		Promet, Minski onečišćena područja, Stanovništvo i zdravlje ljudi
Paula Bucić, mag. ing. oecoing		Gospodarenje otpadom, Zrak i klima
Nikolina Fajfer, mag. ing. prosp. arh.		Krajobrazne karakteristike, Kulturna baština

Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu

Voditelj stručnog tima izrađivača: Mario Mesarić, mag. ing. agr.

Stručnjaci:

Mirko Mesarić, mag. ing. agr.

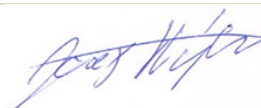
Ivana Gudac, mag. ing. geol.

Martina Rupčić, mag. geogr.

Josip Stojak, mag. ing. silv.

Ostali suradnici

Monika Radaković, mag. oecol.

Damjana Levačić, mag. oecol. et prot nat.

Blaženka Sopina, univ. bacc. oecol.

Vanjski suradnici

Autor/ica	Potpis	Poglavlje
Amelio Vekić, dipl. arh.		Kulturna baština

ODGOVORNA OSOBA IZRAĐIVAČA

IRES EKOLOGIJA d.o.o. za zaštitu prirode i okoliša

Mario Mesarić, mag. ing. agr.

ires ekologija d.o.o.
za zaštitu prirode i okoliša
Prilaz baruna Filipovića 21
10000 Zagreb

Zagreb, ožujak 2021.

Sadržaj

1	Uvod	1
1.1	Opis strategije.....	2
2	Odnos Strategije s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima	12
3	Postojeće stanje okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije	12
4	Okolišne značajke područja na koja provedba Strategije može značajno utjecati.....	13
5	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Strategiju	13
6	Utjecaji Strategije na okoliš	14
6.1	Analiza utjecaja sektorskih mjera Strategije na sastavnice i čimbenike u okolišu	15
6.2	Utjecaj klimatskih promjena na provedbu Strategije	26
6.3	Prekogranični utjecaj	27
7	Mjere zaštite okoliša	27
8	Razumna alternativa.....	29
9	Praćenje stanja okoliša.....	30
10	Glavna ocjena prihvatljivosti Strategije za ekološku mrežu	30
10.1	Uvod	30
10.2	Opis područja ekološke mreže	30
10.3	Mjere ublažavanja negativnih utjecaja planiranih aktivnosti na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.....	32
11	Zaključci Studije i Glavne ocjene	32

1 Uvod

Strateška procjena utjecaja na okoliš (dalje u tekstu: SPUO) je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje ljudi koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Provedbom postupka SPUO-a stvara se osnova za promicanje održivog razvoja kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućuje da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogli imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenje odluka (Zakon o zaštiti okoliša Narodne novine (dalje u tekstu: NN) 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)).

U postupku SPUO izrađuje se Strateška studija o utjecaju na okoliš, stručna podloga kojom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje ljudi koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Strateška studija mora obuhvaćati sve potrebne podatke, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku i prilaže se uz strategiju, plan ili program, a izrađuje ju pravna osoba koja posjeduje suglasnost za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite okoliša (dalje u tekstu: Ovlaštenik). Svrha postupka SPUO je osigurati da posljedice po okoliš i zdravlje ljudi budu ocijenjene za vrijeme pripreme strategije, plana ili programa, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja.

Predmet ove Strateške studije o utjecaju na okoliš (u daljnjem tekstu: Studija) je procjena vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš i zdravlje ljudi koji bi mogli nastati provedbom Strategije poljoprivrede za razdoblje 2020. do 2030. godine (u daljnjem tekstu: Strategija). Postupak SPUO za Strategiju provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08).

Razlog za izradu Strategije je strukturna transformacija poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj koja proizlazi iz zahtjeva za učinkovitim korištenjem javnih sredstava, kroz bolje usmjeravanje poljoprivrednih potpora i sredstava za ruralni razvoj sve u cilju proizvodnje veće količine visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, održivog upravljanja prirodnim resursima u promjenjivim klimatskim uvjetima te doprinosa poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima.

Nadležno tijelo je donijelo Odluku o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije poljoprivrede za razdoblje od 2020. do 2030. godine 01. rujna 2020. godine (Klasa: 351-03/20-01/22, Ur. broj : 525-12/0684-20-3).

Za Strategiju je proveden postupak Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19). Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, dana 26. kolovoza 2020. godine, donijelo je Rješenje da je za Strategiju potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu s obzirom da se prethodnom ocjenom prihvatljivosti Strategije za ekološku mrežu nije mogla isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže (Klasa: UP/I- 612-07/20-37/160, Urbroj: 517-05-2-3-20-4).

Ovlaštenik za izradu ove Studije je tvrtka IRES EKOLOGIJA d.o.o. koja posjeduje suglasnost Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša i prirode.

Nadležno tijelo provelo je postupak određivanja sadržaja Studije, sukladno članku 68. stavak 3. Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i odredbi članaka 7. do 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 03/17), na način da je pribavilo mišljenja tijela određenih posebnim propisima o sadržaju Studije i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u Studiji, vezano na područje djelokruga toga tijela. U postupku je osigurano sudjelovanje javnosti objavom Informacije o pokretanju postupka strateške procjene i izradi strateške studije – određivanja sadržaja strateške studije o utjecaju na okoliš Strategije poljoprivrede za razdoblje od 2020. do 2030. godine (Klasa: 351-03/20-01/22, Ur. Broj: 525-12/0684-20-6) od 11. rujna 2020. godine na službenim Internet stranicama Ministarstva poljoprivrede.

Odluka o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Strategije poljoprivrede za razdoblje od 2020. do 2030. godine donesena je 20. listopada 2020. godine (Klasa: 351-03/20-01/22, Ur. broj: 525-12/0684-20-40).

1.1 Opis strategije

Strategija temelji se na četiri strateška cilja, od kojih je svaki dalje razrađeni u dva ili više općih ciljeva. Strateški ciljevi odražavaju prioritete politike utvrđene radi ostvarenja strateške vizije poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj.

STRATEŠKI CILJ I.: Povećanje produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene

- Opći cilj 1.1.: Povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti poljoprivrednih gospodarstava
- Opći cilj 1.2.: Unaprjeđenje održivog gospodarenja tlom, vodama i bioraznolikošću
- Opći cilj 1.3.: Smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene i poticanje proizvodnje s niskim emisijama
- Opći cilj 1.4.: Osiguravanje većih i stabilnijih prihoda za male proizvođače.

STRATEŠKI CILJ II.: Jačanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora

- Opći cilj 2.1.: Širenje i diverzifikacija tržišta za hrvatske poljoprivredno-prehrambene proizvode
- Opći cilj 2.2.: Integracija MMSP-ova i mladih poljoprivrednika u prehrambeno poljoprivredne vrijednosne lance
- Opći cilj 2.3.: Olakšavanje pristupa proizvođača strateškim segmentima tržišta
- Opći cilj 2.4.: Olakšavanje pristupa poljoprivrednom zemljištu.

STRATEŠKI CILJ III.: Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima

- Opći cilj 3.1.: Smanjenje siromaštva u ruralnim područjima
- Opći cilj 3.2.: Otvaranje više i boljih radnih mjesta u ruralnim područjima
- Opći cilj 3.3.: Ubrzavanje prijelaza na pametno i zeleno ruralno gospodarstvo.

STRATEŠKI CILJ IV.: Poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru

- Opći cilj 4.1.: Jača mobilizacija javnih i privatnih ulaganja u istraživanja i razvoj u poljoprivredno-prehrambenom sektoru i poslovanju u ruralnim područjima
- Opći cilj 4.2.: Unaprjeđenje prijenosa tehnologije na poljoprivredna gospodarstva, poduzeća i druge sektore te ruralno stanovništvo.

Da bi se ostvarili ciljevi iz Strategije poljoprivrede potrebno je odgovoriti na petnaest razvojnih potreba hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora. Razvojne potrebe utvrđene su na temelju (i) analize glavnih izazova i prilika za hrvatski poljoprivredno-prehrambeni sektor i (ii) prioriteta koje su dionici iskazali tijekom javnih konzultacija i radionica (Tablica 1.1).

Tablica 1.1 Prikaz razvojnih potreba (Izvor: Strategija)

STRATEŠKI CILJ I.: POVEĆANJE PRODUKTIVNOSTI I OTPORNOSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA KLIMATSKE PROMJENE
Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje
Potrebno je povećati vrijednost koju stvara poljoprivredna proizvodnja usmjeravanjem javnih izdataka i ulaganja na razvoj i usvajanje poboljšanih tehnologija i proizvodnih praksi, uz povećanje dodane vrijednosti proizvoda.
Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi
Potrebno je potaknuti i razviti nove modele prijenosa i usvajanja najboljih znanja, praksi, tehnologija i inovacija u poljoprivredi. Njima se između ostaloga mogu obuhvatiti pitanja povećanja učinkovitosti korištenja inputa, poljoprivrednih praksi prilagođenih klimatskim promjenama te usmjerenih na smanjenje emisija stakleničkih plinova, učinkovite uporabe obnovljivih izvora energije, održivog korištenja voda te poboljšanog zbrinjavanja otpada i kontrole onečišćenja.
Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima
Potrebno je u većoj mjeri usmjeriti poljoprivrednu potporu prema malim i srednjim proizvođačima te siromašnijim poljoprivrednim područjima, između ostaloga kroz prilagođene kriterije prihvatljivosti.
Razvojna potreba 4.: Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i svojstava agroekoloških zona
Potrebno je postići veću usklađenost između sustava poljoprivredne proizvodnje i agroekoloških svojstava proizvodnog okoliša kroz bolje planiranje korištenja zemljišta. U tu svrhu nužno je razviti unaprijedene alate za prikupljanje podataka, integrirane platforme za upravljanje podacima, sustave za prijenos znanja i informacija usmjerene na korisnike te potaknuti proizvođače i ostale dionike sektora da se koriste unaprijeđenom bazom informacija i znanja. Navedeni alati moraju pružiti podatke na regionalnoj razini, kako bi se mogle odrediti i jasnije definirati

pogodnosti rasta i razvoja kultiviranog bilja te kroz sustave za prijenos znanja i informacija prenijeti ili ustupiti korisnicima radi boljeg upravljanja resursima.
Razvojna potreba 5.: Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima
Potrebno je povećati sudjelovanje proizvođača i MMSP-ova u instrumentima za upravljanje financijama i rizikom. To se može postići boljim usmjeravanjem javnih potpora u mjere upravljanja rizikom, iskorištavanjem programa bespovratnih sredstava te omogućavanjem boljih procjena rizika kroz razvoj integriranih platformi za upravljanje podacima u svrhu donošenja odluka o proizvodnji i tržištu.
STRATEŠKI CILJ II. JAČANJE KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA
Razvojna potreba 6.: Unaprijediti povezanost unutar poljoprivredno-prehrambenog sektora
Potrebno je ostvariti jaču horizontalnu koordinaciju između proizvođača povećanjem razine organiziranosti u proizvođačke organizacije i druge oblike udruživanja, uz istodobno unaprjeđenje suradnje poljoprivredno-prehrambenih proizvođača s partnerima u proizvodnji, preradi i distribuciji, s naglaskom na razvoj kvalitetnih proizvoda i suvremenog (digitalnog) marketinga.
Razvojna potreba 7.: Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru
Potrebno je unaprijediti upravljanje poslovanja, financijsku pismenost, vještine vođenja evidencije i računovodstva te marketinških praksi, kao i korištenje (digitalnih) alata u poljoprivredno-prehrambenom sektoru i ruralnim područjima. Smanjenje poreznog i administrativnog opterećenja privuklo bi više poduzetnika, posebno mladih.
Razvojna potreba 8.: Bolje uskladiti poljoprivredno-prehrambeni sektor s tržištem
Potrebno je olakšati pristup strateškim informacijama o proizvodnji, tržištu i okolišu/klimi, kao i prilagođenim uslugama financijske, logističke i tehničke podrške koje su potrebne za sudjelovanje u strateškim segmentima tržišta.
Razvojna potreba 9.: Poticati veće korištenje sustava kvalitete u poljoprivredno-prehrambenom sektoru
Potrebno je proširiti usvajanje standarda koje promiču javni i privatni sustavi kvalitete i certificiranja, uključujući sustave sigurnosti hrane, kvalitete, veterinarskih i fitosanitarnih standarda, zdravlja i dobrobiti životinja, zaštite okoliša, sljedivosti, podrijetla i označivanja proizvoda.
Razvojna potreba 10.: Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu
Potrebno je unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu kroz programe obrazovanja i obuke koje nude državne ustanove, organizacije proizvođača, znanstvene ustanove i savjetodavne službe, kako bi se podigla razina vještina u poljoprivredno-prehrambenom sektoru u skladu s potrebama proizvodnih i marketinških sustava.
Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem
Potrebno je primijeniti učinkovite i transparentne sustave upravljanja poljoprivrednim zemljištem kako bi se skratilo vrijeme i smanjili transakcijski troškovi iznajmljivanja i prodaje poljoprivrednog zemljišta. Time bi se stvorilo tržišno okruženje koje potiče učinkovitu raspodjelu poljoprivrednog zemljišta u svrhu njegove najproduktivnije uporabe.
STRATEŠKI CILJ III. OBNOVA RURALNOG GOSPODARSTVA I UNAPRJEĐENJE UVJETA ŽIVOTA U RURALNIM PODRUČJIMA
Razvojna potreba 12.: Unaprijediti koordinaciju i komplementarnost između intervencija u ruralnim područjima
Potrebno je uskladiti ulaganja u teritorijalni razvoj na regionalnoj i lokalnoj razini, koja se potiču putem različitih sektorskih programa, uključujući ulaganja u poboljšanje kvalitete osnovnih javnih usluga u ruralnim područjima (npr. gospodarenje otpadom, obrazovanje) te njihovo usklađivanje, gdje je to primjereno, s potrebama biogospodarstva.
Razvojna potreba 13.: Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima
Potrebno je nadograditi fizičku infrastrukturu u ruralnim područjima za pružanje usluga digitalne tehnologije nove generacije, navodnjavanje, sustave proizvodnje obnovljive energije i povećanje energetske učinkovitosti.
HORIZONTALNI CILJ IV. POTICANJE INOVACIJA U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU
Razvojna potreba 14.: Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
Potrebno je potaknuti uspostavu čvrstih veza između znanstvenih ustanova i poljoprivredno-prehrambenog sektora te usmjeravanje većih privatnih ulaganja u osnovna i primijenjena istraživanja.
Razvojna potreba 15.: Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija u poljoprivrednom sektoru
Potrebno je poboljšati koordinaciju, suradnju i partnerstva među dionicima poljoprivredno-prehrambenog lanca i institucijama koje stvaraju i prenose znanje. U tu svrhu nužno je povećati potporu istraživanjima i razvoju inovacija te potaknuti njihovo širenje i usvajanje. Također, potrebno je ulagati u vještine i znanje poljoprivrednih savjetnika.

Da bi se ispunile ranije prikazane potrebe poljoprivredno-prehrambenog sektora, predlažu se provedbeni mehanizmi (Tablica 1.2), grupirane u šest područja intervencije. Provedbeni mehanizmi su detaljnije razrađene u ciljane mjere (Tablica 1.3) koje su prilagođene poljoprivrednim podsektorima.

- **PODRUČJE INTERVENCIJE A:** Usmjeravanje javnih sredstava prema produktivnijim poljoprivrednim ulaganjima
- **PODRUČJE INTERVENCIJE B:** Povećanje opsega klimatski pametne poljoprivrede¹ i održivog upravljanja zemljištem
- **PODRUČJE INTERVENCIJE C:** Razvoj diverzificiranih i integriranih domaćih tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

¹ <http://www.fao.org/climatechange/epic/activities/what-is-climate-smart-agriculture/en/#.YCOY7OhKiUI>

- PODRUČJE INTERVENCIJE D: Poticanje poduzetnika na osnivanje i razvoj poslovanja u poljoprivredi
- PODRUČJE INTERVENCIJE E: Korištenje novih prilika za rast u poljoprivredno-prehrambenom sektoru
- PODRUČJE INTERVENCIJE F: Objedinjavanje sustava poljoprivrednog znanja i inovacija

Tablica 1.2 Prikaz provedbenih mehanizama (izvor: Strategija)

Provedbeni mehanizam	Opis
A.1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije	Intervencija se posebno odnosi na podršku kapitalnim ulaganjima na poljoprivrednim gospodarstvima. Prioriteti i kriteriji ulaganja detaljnije će se propisati strateškim planom za provedbu zajedničke poljoprivredne politike, a mogu između ostaloga obuhvaćati povećana (bespovratna) sredstva za uvođenje alata, tehnologija i inovativnih rješenja za klimatski pametne i okolišno održive prakse korištenja zemljišta (vidjeti i Intervencije B.1., B.3., B.4.). Ulaganja se mogu usmjeriti i u proizvodnju poljoprivredno-prehrambenih proizvoda veće dodane vrijednosti (vidjeti i Intervencije C.1., C.3., C.4.). Proizvodno vezana potpora dohotku iz omotnice za program izravnih plaćanja, koja je usmjerena na poljoprivredne podsektore važne iz gospodarskih, socijalnih ili okolišnih razloga koji su u poteškoćama, bit će modificirana i određena na način da se poveća njihova učinkovitost. Ujedno će se omogućiti ulaganja kroz mehanizme suradnje poljoprivrednika, skupina proizvođača i poljoprivrednih poduzeća, kojima je cilj poboljšati integraciju poljoprivredno-prehrambenog lanca vrijednosti i sustave kvalitete (vidjeti i Intervenciju C.1.). Uspjehnosti provedbe intervencije doprinosit će sustavi za prijenos znanja i informacija potrebni za provedbu ovih ulaganja (vidjeti i Intervencije F.1., F.2. i F.3.).
A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	Program izravnih plaćanja modificirat će se na način da se potpora dohotku više usmjeri prema malim i srednjim poljoprivrednicima, kao i mladim poljoprivrednicima. Strateškim planom za zajedničku poljoprivrednu politiku utvrdit će se uvjeti i pravila za preraspodjelu potpore, a u skladu s odredbama zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje nakon 2020. godine. U slučaju mladih poljoprivrednika, pri dodjeli potpore primjenjivat će se kriteriji maksimalne dobne granice od 40 godina i zahtjev da se radi o nositelju poljoprivrednog gospodarstva. Dodatno će se vrednovati posjedovanje odgovarajućih znanja i vještina. Malim poljoprivrednicima može se, za najveći broj hektara koji će se utvrditi strateškim planom za zajedničku poljoprivrednu politiku, odobriti potpora dohotku u obliku pojednostavljenog sustava zaokruženog plaćanja. Time će se za mala poljoprivredna gospodarstva smanjiti administrativni teret u provedbi sustava izravnih plaćanja, uz zadržavanje nužne pomoći tim poljoprivrednicima u obliku potpore dohotku.
B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja	Povećana potpora odobrit će se poljoprivrednicima koji se obvežu na provedbu poljoprivrednih praksi korisnih za klimu i okoliš, a koje nadilaze propisane zahtjeve upravljanja (SMR) i standarde dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta (GAEC). Isplate će se odobravati kao dodatak osnovnoj potpori dohotku ili kao potpora u okviru programa ruralnog razvoja. Primjeri aktivnosti koje će se poticati u okviru ove intervencije uključuju: (i) usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova; (ii) poboljšani postupci gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla i kontrola onečišćenja u stočarstvu; (iii) postupke sprječavanja nastajanja otpada od hrane u primarnoj proizvodnji i preradi hrane; (iv) smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida; (v) smanjena uporaba antibiotika te poboljšanje zdravlja i dobrobiti životinja. Potpore će se odobravati i poljoprivrednicima koji su suočeni sa specifičnim prirodnim ili drugim ograničenjima, ili su u obvezi provoditi dodatne zahtjeve koji proizlaze iz okolišnog zakonodavstva. Doprinos razvoju poljoprivrede koja skrbi o okolišu i klimi trebaju dati i operativni programi proizvođačkih organizacija te drugih oblika udruživanja poljoprivrednika. Potpora u okviru ove intervencije komplementarna je ulaganjima u sklopu intervencije A, prvenstveno ulaganjima u digitalne tehnologije, poboljšanja energetske učinkovitosti, skladištenje stajskog gnoja i učinkovite sustave navodnjavanja na gospodarstvima. Inovacije kojima će se omogućiti okolišno prihvatljiviji proizvodni sustavi podržat će se u kontekstu mehanizama suradnje koji okupljaju istraživače, kreatore politika i dionike u poljoprivredno-prehrambenom sektoru (vidjeti i Intervencije C.1., E.2., F.4.). Za razvoj poljoprivrede koja više skrbi o okolišu i klimi važni su sustavi za prijenos znanja i informacija (vidjeti i Intervencije F.1., F.2. i F.3.).
B.2. Poboljšani pristup okolišnim i poljoprivredno-klimatskim podacima	Ministarstvo poljoprivrede potaknut će razvoj sustava za nacionalno agroekološko zoniranje i sustava za upravljanje zemljišnim resursima. Navedeni sustavi objedinjit će, između ostaloga, podatke i informacije o tlu, pokrovu zemljišta, klimatskim usjevima i vodi, a koji se trenutno nalaze u bazama podataka kod različitih državnih tijela, agencija i znanstvenih ustanova. Na taj način olakšat će se razumijevanje potencijala i ograničenja u poljoprivrednim proizvodnim sustavima s obzirom na aktualne i prognozirane regionalne agroekološke uvjete. Nakon puštanja u rad, ovi će se alati moći koristiti za procjenu utjecaja klimatskih promjena, analizu razlika u prinosima, procjenu degradacije tla, modeliranje optimizacije uporabe zemljišta. To će poslužiti kao smjernica za odluke o ulaganjima u sektor poljoprivrede na razini tijela državne uprave, proizvođača i poljoprivrednih poduzeća, financijskih institucija te dionika u širem biogospodarstvu. Opisani alati bit će sastavni dio Središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja razvijenih u sklopu Intervencije F.2.
B.3. Poticanje prijelaza na ekološku proizvodnju	Potpore će se osigurati za poljoprivrednike koji odluče prijeći na sustave ekološke proizvodnje. Potpora će pokriti troškove prijelaza na prakse i metode ekološkog uzgoja i nadopuniti ulaganja u infrastrukturu, tehnologije i inovacije u sklopu Intervencije A.1. Općenito će se poticati zamjena primjene konvencionalnih sredstava (umjetnih gnojiva, pesticida) biološkim alternativama, kao i uporaba lokalnih (genetskih) resursa (npr. autohtonih pasmina/sorti) i ekoloških procesa. To može primjerice uključivati usvajanje tehnika kao što su diversifikacija, kružni sustavi uzgoja, poboljšani plodored, regenerativno upravljanje travnjacima i pašnjacima, sinergije u proizvodnim sustavima (npr. agrošumarstvo, integracija usjeva i stoke), očuvanje i obnovu staništa i ekosustava te integrirano upravljanje krajobrazom.

Provedbeni mehanizam	Opis
	Većina ovih mjera logički će se nadovezati na uzgojne prakse podržane u sklopu Intervencije B.1. Mehanizmi suradnje mogu dodatno pomoći ubrzati proces pretvorbe koordinacijom aktivnosti i ulaganja između proizvođača, kupaca na tržištu i drugih dionika u lancu. Na kraju, za uspješnu provedbu bitni su odgovarajući sustavi za prijenos znanja i informacija o najboljim praksama upravljanja i ulaganja u pretvorbu proizvodnih sustava te za ostvarivanje sukladnosti s relevantnim standardima i zahtjevima certificiranja (vidjeti i Intervencije F.1., F.2. i F.3.)
B.4. Pобољшanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe	Cilj intervencije ostvarit će se ažuriranjem i provedbom Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (NAPNAV), u suradnji s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja, Hrvatskim vodama i županijama. Ažurirani plan trebat će dati posebni naglasak na ulaganja u (i) izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu; te (ii) usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi. Važno je da se postupci izdavanja dozvola na razini županije za razvoj lokalnih sustava navodnjavanja i odvodnje pojednostave kako bi se poduprla takva ulaganja. Ključni podsektori na koje će se usmjeriti ulaganja su oni osjetljivi na utjecaje i rizike klimatskih promjena (npr. industrijski usjevi) te oni čiji uzgoj ovisi o pristupu vodi za navodnjavanje (npr. voće i povrće). Poboљшан pristup proizvođača sustavima odvodnje i navodnjavanja bit će od velike važnosti za ublažavanje profila (klimatskih) rizika proizvođača za financijske institucije (vidjeti i Intervenciju D.3.), pogotovo malih i srednjih proizvođača. Ujedno, na taj način će se proizvođačima olakšati prijelaz s proizvodnje roba male vrijednosti prema proizvodima veće vrijednosti. Procijenit će se mogućnosti financiranja iz drugih EU programa, poglavito ERDF-a. Ulaganja će se usmjeravati sukladno planovima upravljanja rizikom od poplava te saznanjima dobivenima s pomoću alata iz Intervencije B.2.. ovisno o raspoloživoj vodi za navodnjavanje, pogodnosti tala za poljoprivrednu proizvodnju i navodnjavanje te iskazanom interesu krajnjeg korisnika/poljoprivrednika za razvoj i primjenu sustava za navodnjavanje. Kao i u drugim intervencijama, važno je olakšati pristup proizvođača potrebnim znanjima i informacijama (vidjeti i Intervencije F.1., F.2., F.3.).
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima	Poticat će se uspostava boljih veza između proizvođača, domaćih kupaca i financijskih institucija, posebno u jako fragmentiranim podsektorima. Suradnjom između poljoprivredno-prehrambenih proizvođača i kupaca lokalnih proizvoda u strateškim segmentima tržišta, osobito u preradi i marketingu, maloprodaji te ugostiteljstvu, osigurat će se integrirana ulaganja, obrtni kapital, tehnička pomoć i marketinška podrška. Istovremeno, jačanjem kratkih opskrbnih lanaca hrane, uz naglasak na lokalnu i regionalnu proizvodnju, unaprjeđuje se funkcioniranje tržišta, odnosno prehrambena sigurnost u uvjetima nepredviđenih velikih poremećaja na tržištu. Potpora u okviru ove intervencije ostvarit će se kroz mjere vezane uz ulaganja u poljoprivredno-prehrambeni sektor (vidjeti i Intervenciju A.1.), usvajanje okolišno održivijih praksi (vidjeti i Intervencije B.1. i B.3.), unaprijeđene kapacitete poslovnog i financijskog upravljanja (vidjeti i Intervenciju D.4.), snažnije organizacije proizvođača (vidjeti i Intervenciju C.2.), sukladnost sa standardima kvalitete (vidjeti i Intervenciju C.3.), digitalnu tehnologiju (npr. marketinške platforme) (vidjeti i Intervenciju F.3.), distribucijske sustave (vidjeti i intervenciju C.4.), poboљšano brendiranje, pakiranje i označivanje (vidjeti i Intervenciju D.4.), kao i vrednovanje ostataka i nusproizvoda (vidjeti i Intervenciju E.2.).
C.2. Pomoć poboљšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu	Potrebno je povećati razinu organizacije u proizvodnji i marketingu poljoprivredno prehrambenih proizvoda u podsektorima koji su jako rascjepkani, a imaju potencijal za stvaranje veće dodane vrijednosti. Podrška će biti usmjerena na uspostavu i jačanje organizacija proizvođača s pomoću mehanizama suradnje i sektorskih intervencija. Poboљšani organizacijski kapaciteti su preduvjet za ispunjenje povećanih obveza u pogledu zaštite okoliša i klime (vidjeti i Intervencije B.1. i B.3.), ostvarenje održivijih proizvodnih i neproizvodnih ulaganja, uključujući sustave navodnjavanja (vidjeti i Intervencije A.1. i B.4.), poboљšane tržišne veze i učinkovite distribucijske sustave (vidjeti i Intervencije C.1. i C.4.), usklađenost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane (vidjeti i Intervenciju C.3.), osiguravanje tehničke pomoći i osposobljavanja (vidjeti i Intervencije F.1., F.2., F.3.) te lakši pristup izvorima financiranja (vidjeti i Intervenciju D.3.).
C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane	Ulagat će se u razvoj ljudskih resursa, metode, procese, sustave i alate koji omogućavaju učinkovitije donošenje javnih politika i provedbu kontrola temeljenih na riziku, a odnose se na sigurnost i kvalitetu hrane te veterinarske i fitosanitarne standarde. Aktivnosti obuhvaćene ovom intervencijom uključuju nadogradnju odgovarajućih veterinarskih i fitosanitarnih informatičkih sustava, provedbu obveznog praćenja i koordiniranih programa kontrole (vidjeti i Intervenciju D.1.), jačanje kapaciteta za provedbu aktivnosti procjene fitosanitarnih rizika, povećanje sredstava za hitne mjere te suzbijanje prijevara povezanih s hranom.
C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	Razradit će se program razvoja regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara koji će pomoći u povezivanju proizvođača što je izravnije moguće s ruralnim, prigradskim i gradskim tržištima putem napredne logističke infrastrukture i usluga hladnog lanca. Ove će aktivnosti posebno biti usmjerene na strateške segmente tržišta utvrđene u ovom dokumentu (tj. svježi, praktični proizvodi te gastro delicije). Fizička ulaganja pratit će prilagođena tehnička pomoć, izgradnja poslovnih sposobnosti (npr. upravljanje poslovanjem, upravljanje zalihama, sukladnost sa standardima, prodaja i marketing, brendiranje, itd.) i razvoj vještina (vidjeti i Intervencije C.2., C.3., E.4., F.1.). Ovisno o specifičnim potrebama tržišnog segmenta na koji je centar usmjeren, on može nuditi razne logističke usluge, uključujući prikupljanje, prijevoz, razvrstavanje i klasiranje, pakiranje, skladištenje, preradu i/ili distribuciju. Odluke o opsegu ulaganja, uključujući lokaciju, dimenzije, ponudu usluga i modele vlasništva i upravljanja temeljit će se na dubinskoj procjeni regionalne proizvodnje te potencijala i potreba tržišta, uključujući i one institucionalnih kupaca (npr. škole, bolnice, menze u poduzećima, itd.).
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja	Pojednostavit će se postupci za odobravanje potpore propisani nacionalnim propisima, posebno kroz platforme za upravljanje digitalnim informacijama (vidjeti i Intervenciju F.2.), instrumente upravljanja rizikom (vidjeti i Intervenciju D.3.), primjene zahtjeva uvjetovanosti i savjetodavnih usluga koje su bolje prilagođene potrebama prijavitelja, odnosno potencijalnih korisnika (vidjeti i Intervenciju F.1.).

Provedbeni mehanizam	Opis
	<p>Ima prostora i za poboljšanje sustava upravljanja zemljištem, posebice kroz kontinuiranu automatizaciju usluga, poboljšanje kvalitete podataka o nekretninama i integraciju usluga katastra i zemljišnih knjiga.</p> <p>Također treba razmotriti pojednostavljenje postupaka zapošljavanja (sezonskih) radnika u poljoprivredi te postupaka izdavanja dozvola, osobito kada je riječ o građevinskim aktivnostima i razvoju lokalnih sustava za navodnjavanje.</p>
D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta	<p>Procijenit će se utjecaj sadašnje porezne strukture na konkurentnost i profitabilnost poljoprivredno-prehrambenog sektora. Usporedit će se visina poreza na dohodak, imovinu, nasljedstvo/darovanje, inpute, hranu i drugih poreza koji se primjenjuju u Hrvatskoj i u drugim zemljama, kako bi se utvrdila odstupanja i odredila područja za potencijalne porezne reforme. Time će se pomoći u ujednačavanju poreznog opterećenja hrvatskih proizvođača i poljoprivrednih poduzeća s onima u zemljama konkurentima.</p>
D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima	<p>Razradit će se rješenja za upravljanje rizikom, posebno ona koja će manjim i srednjim proizvođačima olakšati pristup financiranju. Primjerice, kreditiranje manjih i srednjih proizvođača od strane privatnih/poslovnih banaka dodatno se može potaknuti smanjenjem financijskih rizika s pomoću mješovitih financijskih instrumenata, koji kombiniraju poslovne kredite s jamstvima.</p> <p>Među prioritetima će biti ulaganja u klimatski i okolišno održivu imovinu, (digitalne) tehnologije i rješenja (vidjeti i Intervencije A.1. i B.4.), posebice ona koja su predložili mladi poljoprivrednici, proizvođači uključeni u produktivna partnerstva i oblike suradnje u poljoprivredno-prehrambenom lancu (vidjeti i Intervencije C.1. i D.4.).</p> <p>Naposlijetku, proširit će se obuhvat i doseg poljoprivrednog osiguranja stvaranjem uzajamnih fondova za manje i srednje proizvođače i korištenjem komercijalnih tržišta reosiguranja za upravljanje rizicima od katastrofa. Te će se aktivnosti dodatno podržati promicanjem poboljšanih poljoprivrednih praksi, infrastrukture, tehnologija i usluga u ruralnim područjima (vidjeti i Intervencije A.1., B.1., B.3., B.4., C.4., E.1., F.4.), kao i razvojem podatkovnih platformi i aplikacija koje omogućuju bolji pristup podacima o proizvodima, tržištu, okolišu i agroklimatskim podacima (vidjeti i Intervencije B.2., F.2., F.3.).</p>
D.4. Potpora pokretanju i razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća	<p>Osigurati će se potpore za pokretanje poslovanja u ruralnim područjima, s naglaskom na mlade, te za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava. Uvjeti i kriteriji za dodjelu potpore razradit će se strateškim planom za zajedničku poljoprivrednu politiku. Potpore će se između ostaloga dodijeliti novoosnovanim poduzećima u ruralnim područjima koja žele ulagati u nove poljoprivredne proizvode, (digitalne) tehnologije i usluge poljoprivredno-prehrambenih lanaca (vidjeti i Intervencije C.4., F.4.), jačanje tržišnih veza (za proizvodnju bez zaliha) (vidjeti i Intervencije C.1., C.2., C.4.) te rješenja za obnovljive izvore energije (vidjeti i Intervenciju E.2.).</p> <p>Za uspješnost provedbe nužno je osigurati prijenos znanja i informacija (vidjeti i Intervencije F.1., F.2., F.3.), posebice u aspektima koji se odnose na digitalnu poljoprivredu, sustave kvalitete, biogospodarstvo, upravljanje poslovanjem/financijsko planiranje i promociju na tržištu.</p>
E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem	<p>Podupirat će se teritorijalna ulaganja za razvoj ruralnih područja prema konceptu „pametnih sela“. Na taj način dat će se doprinos lokalnom razvoju, zaustavljanju iseljavanja iz ruralnih područja i otvoriti nova radna mjesta (osobito izvan primarnog poljoprivrednog sektora) pružanjem kvalitetne ruralne infrastrukture i usluga stanovnicima i poslovnim subjektima (vidjeti i Intervencije C.1., C.4., E.2.).</p> <p>Prioritetna poboljšanja ruralne infrastrukture i usluga uključivat će ona koja podupiru opskrbu vodom (za navodnjavanje) (vidjeti i Intervenciju B.4.), logistiku hladnog lanca (vidjeti i Intervenciju C.4.), digitalnu tehnologiju (vidjeti i Intervenciju F.3.), gospodarenje otpadom (vidjeti i Intervenciju E.2.), obnovljive izvore energije, postrojenja za proizvodnju obnovljivih izvora energije (biodigestori i fotonaponske ploče na objektima koji su smješteni na poljoprivrednim gospodarstvima) (vidjeti i Intervenciju E.2.) te usluge razvoja vještina (vidjeti i Intervenciju E.4.).</p> <p>Teritorijalna ulaganja koordinirat će se u prvom redu kroz mehanizme suradnje predložene ovim dokumentom te ostalim strategijama regionalnog i teritorijalnog razvoja.</p>
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva	<p>Pristupit će se izradi i provedbi nacionalnog plana biogospodarstva. Najvažniji analitički doprinosi u procesu strateškog planiranja bit će (i) utvrđivanje postojećih dionika i inicijativa u lancima vrijednosti u biogospodarstvu; (ii) pregled zakonodavnog i regulatornog okvira; i (iii) procjena potencijala biomase s pomoću alata razvijenih u okviru Nacionalnog agroekološkog zoniranja i sustava upravljanja zemljišnim resursima (vidjeti i Intervenciju B.3.).</p> <p>Plan će sadržavati specifične aktivnosti, ulaganja i izvore financiranja (EU i nacionalne) za razvoj odabranih lanaca vrijednosti u biogospodarstvu, uz kontinuiranu potporu, od istraživanja i razvoja do faze pilot projekata i provedbe. U tom smislu povećana ulaganja za istraživanja u poljoprivredi koja provode domaće znanstvene ustanove bit će usmjeravana na razvoj rješenja za održivu proizvodnju hrane i biomase u službi kružnog biogospodarstva.</p>
E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma	<p>U suradnji s Ministarstvom turizma i sporta, u planove brendiranja i marketinga turističkih destinacija i njihovih turističkih partnera uključit će se poljoprivredno-gastronomska turistička ponuda zasnovana na kulturnim i regionalnim značajkama i autentičnim kulinarskim iskustvima koja uključuju lokalne proizvode. U tom kontekstu, razvit će se (digitalni) sadržaji i priče koje odgovaraju kulinarskim ukusima i sklonostima strateških potrošačkih segmenata, osobito segmenta gastro delacija.</p> <p>Takav razvoj ponude gastro-turističkih proizvoda podupirat će se putem povećanih ulaganja u lokalne proizvode veće dodane vrijednosti (vidjeti i Intervencije A.1., B.4. i C.3.), produktivnih partnerstava u kratkim opskrbnim lancima (vidjeti i Intervenciju C.1.), razvoja regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara (vidjeti Intervenciju C.4.) te bolje povezanosti ruralnih područja s tržištem (vidjeti Intervenciju E.1.).</p>
E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora	<p>U suradnji s relevantnim tijelima uvest će se novi mehanizmi za obrazovanje i osposobljavanje radnika u ruralnim područjima, koji će pomoći u rješavanju problema neusklađenosti vještina u suvremenim poljoprivredno-prehrambenim lancima, uključujući one u biogospodarstvu. Nastojat će se ostvariti jača suradnja s industrijom kada je riječ o osmišljavanju i provedbi inicijativa za razvoj vještina. Te će inicijative uključivati ulaganja i aktivno sudjelovanje u (i) regionalnim centrima kompetencija; (ii) analizama nedostataka u pogledu vještina za programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; (iii) programe učenja kroz rad; (iv) produktivna partnerstva u poljoprivredno-prehrambenom lancu (vidjeti i Intervenciju C.1.); i (v) razvoj lokalnih vrijednosnih lanaca u biogospodarstvu (vidjeti i Intervenciju E.2.).</p>

Provedbeni mehanizam	Opis
	Predložena ulaganja provest će se kroz mehanizme suradnje (vidjeti i Intervencije E.1. i E.2.) i intervencije vezane za prijenos znanja i informacija.
F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama	Razvit će se centar, odnosno sustav za učenje, u suradnji sa znanstvenim institucijama, koji će nuditi dugotrajne i kratkotrajne programe obrazovanja i osposobljavanja za specijalizirane savjetnike, s različitim modulima koji će biti prilagođeni potrebama poljoprivrednika. Potencijalni privatni savjetnici koji bi htjeli sudjelovati mogli bi to učiniti pod komercijalnim uvjetima. Centar bi bio stjecište znanja kroz dugotrajne i kratkotrajne programe obrazovanja i osposobljavanja savjetnika. Nositelj centra bila bi neovisna državna savjetodavna institucija, a trebao bi biti smješten neposredno uz visokoškolsku obrazovnu instituciju koja u svom sastavu ima svu potrebnu infrastrukturu. Takva izgradnja sposobnosti javnih i privatnih savjetnika bit će ključna za promicanje produktivnijih instrumenata (vidjeti i Intervenciju A.1.), ispunjavanje klimatskih i okolišnih obveza (vidjeti i Intervencije B1., B.3.), poboljšano povezivanje organizacija proizvođača i poljoprivredno-prehrambenog lanca (vidjeti i Intervencije C.1. i C.2.), sukladnost sa standardima sigurnosti hrane, kvalitete te sanitarnim i fitosanitarnim standardima (vidjeti i Intervenciju C.3.), prijenos znanja, informacija i tehnologija proizvođačima (vidjeti i Intervencije F.3. i F.4.) i razvoj novih vrijednosnih lanaca u biogospodarstvu (vidjeti i Intervenciju E.2.).
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja	Pokrenut će se interaktivna mrežna stranica Ministarstva poljoprivrede koja će obuhvatiti novi centar znanja i središnji poljoprivredni informacijski sustav. „Centar znanja“ će objediniti sve javno dostupne podatke o hrvatskom poljoprivredno-prehrambenom sektoru i sve rezultate istraživanja iz projekata EIP-a, programa Obzor 2020 i projekata Vijeća za istraživanja u poljoprivredi. „Centar znanja“ bit će dostupan svima zainteresiranima. Centar će biti dio integriranog središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava, koji će obuhvatiti sve baze podataka Ministarstva poljoprivrede (zemljište, upisnik poljoprivrednih gospodarstava, potpore, upisnik životinja, ekološka proizvodnja, upisnik pčelara itd.). Sustav će se postaviti kao interaktivna mrežna stranica jednostavna za korištenje koju podržavaju namjenske (mobilne) aplikacije. Javni podaci moći će se pretraživati i bit će dostupni za daljnje analize. Podaci koji se odnose na pojedince neće biti dostupni preko sustava. Ovisno o raspoloživim aplikacijama (vidjeti i Intervenciju F.3.), poboljšani pristup znanju i informacijama dostupnima preko interaktivne mrežne stranice pomoći će u smanjenju administrativnog opterećenja za potencijalne prijavitelje i korisnike potpora (vidjeti i Intervencije A.1., A.2., B.1., B.3., B.4.) te će unaprijediti protok znanja među dionicima AKIS-a (vidjeti i Intervenciju F.3.), uključujući tržišne i agroklimatske informacije (vidjeti i Intervenciju B.2.).
F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a	Uz razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja (vidjeti i Intervenciju F.2.), podupirat će se razvoj (mobilnih) aplikacija namijenjenih tematskim prioritetima za proizvođače, poljoprivredna poduzeća i druge dionike AKIS-a. Primjerice, aplikacijska programska sučelja omogućit će pristup javnim podacima o proizvodnji, tržištu, okolišu i/ili agroklimatskim podacima (vidjeti i Intervenciju B.2.). Partneri ili IKT proizvođači moći će koristiti te javne podatke za izradu aplikacija ili ponudu novih usluga za različite sustave upravljanja informacijama koje bi mogle biti korisne poljoprivrednicima (npr. aplikacije za izračune i alati koji pomažu u donošenju odluka), poljoprivrednim savjetnicima i/ili znanstvenim ustanovama (vidjeti i Intervenciju F.1.). Aplikacijska programska sučelja će na taj način pomoći u poticanju otvorenih inovacija u AKIS-u integriranjem novih dionika (novosnovana IKT poduzeća, primjerice) i promicanju razvoja novih digitalnih poljoprivrednih aplikacija (vidjeti i Intervenciju F.4.).
F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	Osigurat će se potpora javno-privatnim inovacijskim partnerstvima koja uključuju proizvođače, savjetnike, poljoprivredna poduzeća i znanstvene ustanove. Podržana partnerstva će biti uspostavljena na način da slijede interaktivni model inovacija odozdo prema gore, u kojem bi se znanstvene institucije usredotočile na rješavanje problema i izazova s kojima se suočavaju proizvođači na terenu. Osnovna uloga javnih i privatnih savjetnika bila bi praćenje potreba poljoprivrednika i pretvaranje rezultata istraživanja i projekata u pakete informacija za pomoć u utvrđivanju mogućih rješenja zasnovanih na znanju, informacijama i tehnološkim dostignućima te davanje potpore osnivanju i radu EIP operativnih skupina. Ovaj će sustav pomoći u smanjenju administrativnog opterećenja s kojim se suočavaju proizvođači i poljoprivredna poduzeća (vidjeti i Intervenciju D.1.), olakšati pristup javnom financiranju za istraživanja i inovacije koje je dostupno iz različitih programa EU-a (vidjeti i Intervenciju E.2.) te poboljšati prijenos znanja, informacija i tehnologije proizvođačima (vidjeti i Intervenciju F.1.). Informacije o rezultatima inovacijskih partnerstava moći će se širiti kroz razvoj novih, digitalnih informacijskih i komunikacijskih sustava i alata (vidjeti i Intervencije F.2. i F.3.). Uz to ojačat će se organizacijski kapaciteti u rascjepkanim poljoprivredno-prehrambenim lancima (vidjeti i Intervencije C1. i C.2.).

Tablica 1.3 Prikaz ciljanih mjera (Izvor: Strategija)

Provedbeni mehanizam	Podsektor	Ciljana mjera
A.1.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	<ul style="list-style-type: none"> - Ulaganja u povećane proizvodne kapacitete malih i srednjih govedarskih i svinjogojskih farmi i organizacija proizvođača - Potpora diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje (npr. tov teladi, uzgoj u sustavu krava-tele/krave dojilje, klaonice na poljoprivrednom gospodarstvu, prerada mlijeka i agroturizam) i uzgajivača svinja (npr. prerada mesa) - Ulaganja u klimatski pametne i ekološki održive resurse, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u poboljšane uvjete smještaja životinja, selekciju životinja, tehnološke procese, uporabu obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), poboljšanje energetske učinkovitosti, nadzor otpada životinjskog podrijetla i onečišćenja (npr. obrada/skladištenje stajskog gnoja, kontrola neugodnih mirisa i onečišćenja zraka) te digitalne tehnologije.
	Žitarice	<ul style="list-style-type: none"> - Potpora diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje, uključujući (primarnu) preradu i skladištenje žitarica, proizvodnju alternativnih žitarica (npr. pšenoraž, pir,

Provedbeni mehanizam	Podsektor	Ciljana mjera
		<p>pšenica, zob, proso, sirak) i proizvodnju industrijskih usjeva (npr. soja, industrijska konoplja, suncokret) kao dio sustava plodoreda.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ulaganja u klimatski pametnu i ekološki održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja za uzgoj žitarica, uključujući ulaganja u učinkovite sustave za navodnjavanje i odvodnju na gospodarstvima, digitalne tehnologije koje omogućuju precizni uzgoj i dobro prilagođene sorte usjeva.
	Povrće	<ul style="list-style-type: none"> - Ulaganja u proizvodne kapacitete malih i srednjih poljoprivrednika i organizacija proizvođača povrća, posebice za stakleničku proizvodnju povrća - Potpora diverzifikaciji u smjeru proizvodnje povrća više vrijednosti i uvođenja radnji koje će doprinijeti povećanju dodane vrijednosti. - Ulaganja u klimatski pametnu i okolišno održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u hidroponske sustave za stakleničku proizvodnju, efikasne sustave navodnjavanja i odvodnje na gospodarstvima, digitalne tehnologije koje omogućuju precizan uzgoj, korištenje obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), povećanje energetske učinkovitosti i dobro prilagođene sorte usjeva.
	Voće	<ul style="list-style-type: none"> - Ulaganja u proizvodne kapacitete malih i srednjih proizvođača i organizacija proizvođača, posebice obnovu postojećih voćnjaka - Potpora diverzifikaciji u smjeru proizvodnje sorti veće vrijednosti (autohtonih), uvođenje (hladnog) skladištenja, prerade, kapaciteta i tehnologija za finalnu obradu proizvoda, kao i pokretanje dodatnih poljoprivrednih djelatnosti (npr. pčelarstvo, agroturizam) - Ulaganja u klimatski pametnu i okolišno održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja za uzgoj voća, uključujući učinkovite sustave navodnjavanja i odvodnje na gospodarstvima, napredne proizvodne tehnologije (uključujući digitalne tehnologije koje omogućuju precizan uzgoj), korištenje obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), poboljšanja energetske učinkovitosti i proizvodnja kvalitetnog sjemena i sadnog materijala za dobro prilagođene sorte usjeva.
	Grožđe i vino	<ul style="list-style-type: none"> - Ulaganja u proizvodne kapacitete malih i srednjih vinogradara i vinara te organizacija proizvođača, posebice obnovi postojećih vinograda (uključujući ponovnu sadnju iz zdravstvenih ili fitosanitarnih razloga) - Potpora diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje, uključujući sorte grožđa veće vrijednosti (npr. grožđe koje ranije dozrijeva i stolno grožđe bez koštica, autohtone sorte), (primarnu) preradu na gospodarstvu i (hladno) skladištenje, kao i pokretanje komplementarnih djelatnosti poput agroturizma - Ulaganja u klimatski pametnu i okolišno održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući učinkovite sustave navodnjavanja i odvodnje na gospodarstvima (posebice za proizvodnju stolnog grožđa), digitalne tehnologije koje omogućuju precizan uzgoj, korištenje obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), poboljšanje energetske učinkovitosti i dobro prilagođene sorte (otporne na bolesti).
	Industrijski usjevi	<ul style="list-style-type: none"> - Ulaganja u proizvodne kapacitete proizvođača i organizacija proizvođača kao dijela sustava plodoreda kod uzgoja žitarica. - Potpora diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje, uključujući proizvodnju industrijskih usjeva veće vrijednosti (industrijska konoplja, suncokret) i žitarica u kontekstu sustava plodoreda - Ulaganja u klimatski pametnu i ekološki održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u učinkovite sustave za navodnjavanje i odvodnju (na poljoprivrednom gospodarstvu) te digitalne tehnologije koje omogućuju precizan uzgoj i dobro prilagođene sorte usjeva.
A.2.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	<ul style="list-style-type: none"> - Proizvodno vezane potpore u podsektorima govedarstva – meso i mlijeko.
B.1.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	<ul style="list-style-type: none"> - Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje prakse upravljanja, osobito prakse kojima se poboljšava gospodarenje pašnjacima (npr. rotacijska ispaša), smanjuje otpad životinjskog podrijetla i onečišćenje, smanjuje uporaba antibiotika i poboljšava zdravlje i dobrobit životinja (npr. poboljšana ishrana životinja/kvaliteta stočne hrane, uzgojne prakse, higijenske prakse i cijepjenje).
	Žitarice	<ul style="list-style-type: none"> - Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje prakse upravljanja, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. integrirano upravljanje hranjivim tvarima/nametnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. konzervacijska obrada tla, pokrovni usjevi, kompostiranje).
	Povrće	<ul style="list-style-type: none"> - Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje proizvodne prakse, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. integrirano upravljanje hranjivim tvarima/nametnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. konzervacijska obrada tla, pokrovni usjevi, kompostiranje).
	Voće	<ul style="list-style-type: none"> - Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje proizvodne prakse, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. rezidba, integrirano upravljanje hranjivim tvarima/nametnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. pokrovni usjevi, kompostiranje).

Provedbeni mehanizam	Podsektor	Ciljana mjera
	Grožđe i vino	- Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje proizvodnje prakse, posebice prakse kojima se smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. rezidba, integrirano upravljanje hranjivim tvarima/nametnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. pokrovni usjevi, kompostiranje).
	Industrijski usjevi	- Plaćanja poljoprivrednim gospodarstvima koja usvajaju bolje proizvodne prakse, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. integrirano upravljanje hranjivim tvarima/nametnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. konzervacijska obrada tla, pokrovni usjevi, kompostiranje).
B.2.	Žitarice, Povrće, Voće, Grožđe i vino, Industrijski usjevi	- Olakšavanje pristupa agroekološkim podacima radi boljeg upravljanja utjecajima i rizicima klimatskih promjena i utvrđivanja mogućnosti diverzifikacije.
B.3.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	- Plaćanja za prijelaz na ekološke sustave proizvodnje, kojima se eliminira uporaba antibiotika, koriste lokalni (genetski) resursi (autohtone pasmine), primjenjuju kružni sustavi za upravljanje stajskim gnojem, obnavljaju travnjaci i pašnjaci (npr. sjetva poboljšanih biljnih pašnjačkih vrsta, holističke strategije ispaše, obnova pašnjaka), stvaraju sinergije u proizvodnim sustavima (npr. sustav krava-tele, agrošumarstvo, integracija usjeva i stoke), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
	Žitarice	- Plaćanja za prijelaz na ekološke sustave proizvodnje, posebice u kontekstu planova upravljanja Natura 2000 područjima, kojima se promiče diverzifikacija, poboljšani plodored, ostvaruju sinergije između proizvodnih sustava (npr. integracija stoke i kultura za proizvodnju hrane za životinje), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
	Povrće	- Plaćanja za prijelaz na sustave ekološke proizvodnje kojima se promiče diverzifikacija, koristi poboljšani plodored ili stvaraju sinergije među proizvodnim sustavima (npr. integrirani uzgoj stoke i usjeva ili usjeva i akvakulture).
	Voće	- Plaćanja za prijelaz na sustave ekološke proizvodnje kojima se promiče diverzifikacija, biološko suzbijanje nametnika, stvaraju sinergije između proizvodnih sustava (npr. višegodišnji usjev - oprašivač i/ili integracija stoke), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
	Grožđe i vino	- Plaćanja za prijelaz na sustave ekološke ili biodinamičke proizvodnje kojima se promiče diverzifikacija, primjenjuje biološko suzbijanje nametnika i korova (npr. ovce, korisne ptice, insektariji), stvaraju sinergije između proizvodnih sustava (npr. višegodišnji usjev - oprašivač i/ili integracija stoke), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
	Industrijski usjevi	- Plaćanja za prijelaz na ekološke sustave proizvodnje, posebice u kontekstu planova upravljanja Natura 2000 područjima, kojima se promiče diverzifikacija, koristi poboljšani plodored, ostvaruju sinergije između proizvodnih sustava (npr. integracija stoke i kultura za proizvodnju hrane za životinje), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi, obnavlja degradirano zemljište i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
C.1.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	- Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između stočara, organizacija proizvođača i kupaca u distribucijskom dijelu lanca govedarstva – meso i mlijeko, posebice razvojem infrastrukture i usluga hladnog lanca, uključujući prikupljanje, (primarnu) preradu (npr. mobilne klaonice), pakiranje, hladno skladištenje, prijevoz, brendiranje i/ili marketing.
	Žitarice	- Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između proizvođača, organizacija proizvođača, prerađivača (mlinova) i proizvođača finalnih (prerađenih) proizvoda za razvoj novih linija proizvoda.
	Povrće	- Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između uzgajivača povrća, organizacija proizvođača i kupaca u distribucijskom dijelu lanca, posebice između prerađivača hrane, veletrgovaca, maloprodajnih trgovaca i institucionalnih kupaca (npr. škole, bolnice, menze u poduzećima).
	Voće	- Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između uzgajivača voća, organizacija proizvođača i kupaca u distribucijskom dijelu lanca vrijednosti voća, posebice između prerađivača hrane, veletrgovaca, maloprodajnih trgovaca i institucionalnih kupaca (npr. škole, bolnice, menze/kantine/restorani u poduzećima).
	Grožđe i vino	- Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između vinogradara, organizacija proizvođača i kupaca u distribucijskom dijelu lanca vrijednosti, posebice kroz razvoj proizvodnje kvalitetnog (autohtonog) grožđa te logističku infrastrukturu i usluge hladnog lanca.
	Industrijski usjevi	- Ulaganja u kapacitete prerade/drobljenja, uz promicanje izvoza prerađenih proizvoda na ključna rastuća tržišta
C.2.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo), Povrće, Voće	- Jačanje sposobnosti organizacija proizvođača za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje poljoprivrednika o ishrani i boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima i učinkovito upravljanje infrastrukturom i uslugama hladnog lanca.

Provedbeni mehanizam	Podsektor	Ciljana mjera
	Žitarice	- Jačanje sposobnosti organizacija proizvođača za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje proizvođača o boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima i učinkovito upravljanje infrastrukturom za (primarnu) preradu i skladištenje.
	Grožđe i vino	- Jačanje sposobnosti organizacija proizvođača za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje poljoprivrednika o boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima, učinkovito upravljanje infrastrukturom i uslugama hladnog lanca te promidžbu proizvoda
C.3.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	- Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući ekološke, oznake zemljopisnog podrijetla, specijalitete i dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001)).
	Žitarice	- Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući ekološke i druge dobrovoljne sustave certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001)).
	Povrće	- Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje, oznake zemljopisnog podrijetla i druge dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001)).
	Voće	- Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje, oznake zemljopisnog podrijetla i druge dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001)). - Provedba promotivnih kampanja kojima se promiče potrošnja voća i domaće voće s nacionalnim znakom.
	Grožđe i vino	- Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje, oznake zemljopisnog podrijetla i druge dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001)) - Jačanje HAPIH-ovog sustava praćenja i provjera u vinskom sektoru.
	Industrijski usjevi	- Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje i druge dobrovoljne sustave certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001)).
C.4.	Povrće, Voće	- Ulaganja u infrastrukturu i usluge hladnog lanca koje omogućavaju bolji pristup proizvođača veleprodajnim, maloprodajnim i institucionalnim tržištima, posebice kroz razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara
D.1.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	- Olakšanje pristupa javnom poljoprivrednom zemljištu za mala i srednja poljoprivredna gospodarstva koja se bave stočarstvom, posebno ona koja sudjeluju u sustavima krava-tele/krave dojilje te ekološkim i/ili agroekološkim proizvodnim sustavima.
	Grožđe i vino	- Rješavanje imovinsko-pravnih pitanja postojećih vinograda.
D.3.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	- Razvoj instrumenata za financijsko upravljanje i upravljanje rizikom kojima se olakšava pristup poslovnim kreditima i osiguranju za mala i srednja gospodarstva
	Povrće, Voće	- Razvoj instrumenata za financijsko upravljanje i upravljanje rizikom kojima se olakšava pristup poslovnim kreditima i osiguranju za male i srednje proizvođače.
	Grožđe i vino	- Razvoj instrumenata za financijsko upravljanje i upravljanje rizikom kojima se olakšava pristup poslovnim kreditima i osiguranju za male i srednje proizvođače grožđa i vina.
E.2.	Žitarice	- Razvoj lokalnih lanaca vrijednosti u bioekonomiji za korištenje otpada i ostataka žitarica (slame, stabljika kukuruza) kao stočne hrane.
	Voće	- Razvoj lokalnih lanaca vrijednosti u bioekonomiji za korištenje otpada i ostataka voća kao stočne hrane.
	Grožđe i vino	- Razvoj lokalnih lanaca vrijednosti u bioekonomiji za korištenje otpada i ostataka od proizvodnje vina (komine od grožđa, stabljika grožđa, lišća grožđa) kao stočne hrane.
	Industrijski usjevi	- Razvoj lokalnih lanaca bioekonomije korištenjem intermedijara, (nus)proizvoda i otpada od proizvodnje i prerade industrijskih usjeva kao sirovine, posebice za stočnu hranu (npr. pogače uljane repice za mliječne krave), obnovljivu energiju, napredna biogoriva i ostale proizvode biološkog podrijetla.
E.3.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i	- Poticanje marketinških kampanja za svježe i prerađeno meso (s oznakom specijaliteta/izvornosti) i mliječne proizvode autohtonih pasmina u sklopu inicijativa za gastronomski turizam.

Provedbeni mehanizam	Podsektor	Ciljana mjera
	mlijeko, svinjogojstvo)	
	Grožđe i vino	- Poticanje marketinških kampanja za vina proizvedena od autohtonih sorti grožđa u sklopu inicijativa za gastronomske destinacije u priobalnim i kontinentalnim područjima.
E.4.	Povrće, Voće, Grožđe i vino	- Uvođenje programa za razvoj vještina usredotočen na upravljanje berbom/rukovanjem nakon berbe, standarde kvalitete i upravljanje logistikom hladnog lanca.
F.1.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	- Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje subjekata u stočarstvu o standardima za sigurnost hrane, kvalitetu i SPS mjere (posebice u pogledu uporabe antibiotika), klimatski pametne i ekološki održive prakse (posebice u pogledu održivog upravljanja hranjivim tvarima), dobrobit životinja i moderno upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima i tehnologijama uzgoja životinja (posebice u pogledu kvalitete hrane za životinje), uključujući digitalne tehnologije.
	Žitarice	- Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača žitarica o sustavima proizvodnje usjeva više vrijednosti, klimatski pametnim i okolišno održivim praksama (posebice u pogledu primjene agrokemijskih sredstava, poboljšanih sustava plodoreda i gospodarenja tlom) te o modernom upravljanju poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu upravljanja kvalitetom i digitalnih rješenja u poljoprivredi).
	Povrće	- Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o modernim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu stakleničke proizvodnje i digitalnih rješenja u poljoprivredi), kao i o klimatski pametnim i okolišno održivim praksama (posebice u pogledu upravljanja navodnjavanjem, primjene agrokemijskih sredstava i gospodarenja tlom).
	Voće	- Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o modernim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu biljnog materijala, tehnika sadnje i digitalnih poljoprivrednih rješenja), kao i o klimatski pametnim i ekološki održivim praksama (posebice u pogledu navodnjavanja, primjene agrokemijskih sredstava, gospodarenja tlom te praćenja i kontrole bolesti).
	Grožđe i vino	- Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o modernim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu biljnog materijala, tehnika sadnje i digitalnih poljoprivrednih rješenja), standardima kvalitete (posebice u pogledu Kodeksa enoloških praksi Međunarodne organizacije za vinogradarstvo i vinarstvo) te o klimatski pametnim i okolišno održivim praksama (posebice u pogledu uporabe agrokemijskih sredstava, gospodarenja tlom te praćenja i kontrole bolesti).
	Industrijski usjevi	- Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o sustavima za proizvodnju industrijskih usjeva, žitarica i lignocelulozne biomase, klimatski pametnim i ekološki održivim praksama (posebice u pogledu poboljšanih sustava plodoreda, primjene agrokemijskih sredstava, gospodarenja tlom i praćenja i suzbijanja bolesti) i modernim tehnologijama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i proizvodnjom (posebice u pogledu rješenja za digitalnu poljoprivredu).
F.2.	Voće	- Nadogradnja Upisnika voća radi boljeg uvida u proizvodnju te njegova integracija u Središnji poljoprivredni informacijski sustav.
F.4.	Stočarstvo (govedarstvo – meso i mlijeko, svinjogojstvo)	- Proširenje opsega programa uzgoja/odabira životinja i kvalitete ishrane kroz organizaciju klastera za proizvodnju i reprodukciju te inovacijskih partnerstava.
	Grožđe i vino	- Proširenje opsega programa selekcije, proizvodnje i umnažanja za (certificirani) sadni materijal putem inovacijskih partnerstava

2 Odnos Strategije s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima

U ovom poglavlju je dan prikaz strategija, planova i programa na nacionalnoj razini, svrha i ciljevi tih dokumenata te usporedba njihovih ciljeva s ciljevima Strategije.

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17)
- Strategija regionalnoga razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine (NN 75/17)
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09)
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske do 2040. s pogledom na 2070. (NN 46/20)
- Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.
- Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj – NAPNAV (Vlada Republike Hrvatske, 2005)

3 Postojeće stanje okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije

Analiza postojećeg stanja rezultirala je izdvajanjem postojećih okolišnih problema svih sastavnica i čimbenika u okolišu s aspekta područja primjene Strategije.

Tablica 3.1 Postojeći okolišni problemi koji su važni za Strategiju

Postojeći okolišni problemi
Degradacija tla zbog primjene neodrživih poljoprivrednih praksi <ul style="list-style-type: none"> • Antropogeno zbijanje tla • Zakiseljavanje tla • Uzgoj u monokulturi
Deagrarizacija i deruralizacija
Zarastanje poljoprivrednog zemljišta
Onečišćenje vodnih tijela nitratom i fosforom
Zaslanjivanje tla
Utjecaj klimatskih promjena u sektoru poljoprivrede <ul style="list-style-type: none"> • Poplave • Suša • Toplinski stres • Temperatura površinskog sloja tla • Promjena fenološke faze usjeva i nasada
Prenamjena travnjaka u poljoprivredne površine
Emisije amonijaka

4 Okolišne značajke područja na koja provedba Strategije može značajno utjecati

Okolišne značajke područja na koja provedba Strategije može značajno utjecati izdvajaju se i prikazuju sukladno preliminarno prepoznatim utjecajima kojima se na njih provedbom Strategije može negativno utjecati. S obzirom na razinu razrađenosti Strategije, Studijom nije procjenjivana značajnost utjecaja.

Tablica 4.1 Okolišne značajke na koje provedba Strategije može utjecati po sastavnicama okoliša i u čimbenicima u okolišu

Sastavnica / čimbenici okoliša	Okolišna značajka	Utjecaj
Bioraznolikost	Ugrožena i rijetka staništa	Negativan utjecaj uslijed gubitka i narušavanja kvalitete staništa zaslanjivanjem uslijed realizacije sustava navodnjavanja.
	Zaštićena i ugrožena fauna	Negativan utjecaj realizacije linijskih infrastrukturnih zahvata uslijed fragmentacije ustaljenih migracijski koridora stradavanjem jedinki.
Georaznolikost	Vrijedni oblici georaznolikosti	Negativan utjecaj uslijed mogućih narušavanja vrijednih oblika georaznolikosti
Tlo i poljoprivredno zemljište	P1 i P2 zemljište	Negativan utjecaj uslijed moguće prenamijene realizacijom linijskih infrastrukturnih zahvata
Površinske i podzemne vode	Hidromorfološki elementi stanja vodnih tijela	Negativan utjecaj na hidromorfološko stanje uslijed zahvaćanja vode za navodnjavanje
	Kemijsko stanje podzemnih voda	Narušavanje kakvoće vode za ljudsku potrošnju uslijed podupiranja prakse navodnjavanja te intenziviranjem turizma i povećanjem broja turista
Šume i šumarstvo	Stabilnost šumskog ekosustava	Negativan utjecaj uslijed zauzimanja šumskih sastojina realizacijom linijskih infrastrukturnih zahvata
Divljač i lovstvo	Uvjeti u lovištima	Negativan utjecaj uslijed fragmentacije lovnoproduktivnih površina uslijed realizacije linijskih infrastrukturnih zahvata
Krajobraz	Prirodne karakteristike Antropogene karakteristike Vizualno-doživljajne karakteristike	Moguć je negativan utjecaj zbog realizacije novih objekata u prostoru i promjene vizualnih karakteristika prostora.
Kulturna baština	Nematerijalna baština – suhozidna gradnja	Negativan utjecaj očekuje se od aktivnosti povezanih s površinama s izvornim suhozidima gdje je moguća fizička promjena suhozida ili njihova nepravilna obnova.
Zrak	Koncentracija amonijaka	Moguć negativan utjecaj povećanja koncentracije amonijaka u zraku uslijed povećanja proizvodnih kapaciteta farmi
Klima	Koncentracija CH ₄	Moguć negativan utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena povećanjem koncentracije stakleničkih plinova, u zraku uslijed povećanja proizvodnih kapaciteta farmi

5 Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Strategiju

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) je poljoprivredna politika Europske unije koja je obvezujuća za sve države članice. Uspostavljena je 1962. kao jedna od prvih zajedničkih politika kako bi se doprinosom svih građana putem zajedničkog proračuna i preferiranjem europskih proizvoda potaknuo razvoj europske poljoprivrede. Njezini su ciljevi sljedeći:

- potpora poljoprivrednicima i poboljšanje poljoprivredne produktivnosti, čime se osigurava stabilna opskrba povoljnom hranom
- zaštita prava poljoprivrednika iz Europske unije na odgovarajuću zaradu
- doprinos borbi protiv klimatskih promjena i održivom upravljanju prirodnim resursima
- očuvanje ruralnih područja i krajolika diljem EU-a
- održavanje dinamičnosti ruralnoga gospodarstva promicanjem zapošljavanja u poljoprivredi, poljoprivredno-prehrambenim industrijama i povezanim sektorima.

Strategija poljoprivrede 2020.-2030. uzima u obzir strateške smjerove određene zakonodavnim prijedlozima koje je Europska komisija iznijela za ZPP u budućem programskom razdoblju od 2021. do 2027. te sve aktivnosti planirane ovim dokumentom moraju biti u skladu s novim smjerovima EU-a u okvirima Zelenog plana i strategije „Od polja do stola“ te „Strategije o bioraznolikosti“.

Konvencije i protokoli su međunarodni ugovori čijim ratificiranjem se države potpisnice formalno obvezuju na njihovu provedbu. Međunarodni dokumenti na čijim se načelima temelje strateški i opći ciljevi, razvojne potrebe i mehanizmi Strategije poljoprivrede 2020.-2030. su:

- Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša Aarhus (1998) (NN – MU 10/01)
- Protokol o strateškoj procjeni okoliša Kijev (2003) (NN-MU 3/10)
- Europski zeleni plan
- Okvirna konvencija UN o promjeni klime (UNFCCC), 1992. (NN-MU br. 2/96)
- Pariški sporazum (2015) (NN-MU br. 3/17)
- Protokol Energetske povelje o energetske učinkovitosti i pripadajućim problemima okoliša, Lisabon, 1994.
- Konvencija o biološkoj raznolikosti, Rio de Janeiro (1992.) (NN-MU 6/96)
- Direktiva 91/676/EEZ Vijeća od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja koje uzrokuju nitrati poljoprivrednog podrijetla (SL L 375, 31. 12. 1991.)
- Protokol o suzbijanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona uz Konvenciju o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka (Konvencija LRTAP) iz 1979. godine, sastavljen u Gothenburgu (Švedska)
- Konvencija o europskim krajobrazima (NN-MU 012/2002)

Kada je u pitanju pristup informacijama i sudjelovanje javnosti u postupcima strateške procjene utjecaja na okoliš, Studija i kasniji dokumenti koji se odnose na projektnu razinu osnovni su preduvjeti provođenja istog, a svi dokumenti moraju biti dostupni javnosti te se javnost uključuje u izradu istih s ciljem poboljšanja kvalitete života, većeg stupnja zaštite okoliša i održivog razvoja.

Provedba Strategije, putem propisanih strateških i općih ciljeva, ključnih potreba i provedbenih mehanizama te provedba Studije, putem propisanih mjera zaštite okoliša i prirode i mjera ublažavanja značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, integrira okolišnu komponentu u gospodarski razvoj Republike Hrvatske, uz obavezu poštivanja načela održivog razvoja prilikom provedbe Strategije.

6 Utjecaji Strategije na okoliš

Procjena je izvršena tablično radi preglednosti utjecaja svi tehničkih mjera na sastavnice i čimbenike u okolišu. Prilikom procjene za definiranje vrste utjecaja koristi se samo kategorija značajnosti. Posebno su izdvojena poglavlja *Utjecaj klimatskih promjena na provedbu Strategije*, *Kumulativna procjena utjecaja* i *Prekogranični utjecaj*.

Procjena utjecaja provedbe Strategije analizira promjenu odnosno posljedicu koju će sektorske mjere imati na okolišne značajke sastavnica i čimbenika u okolišu.

Utjecaji Strategije na sastavnice okoliša i ostale čimbenike u okolišu procjenjuju se metodom ekspertne prosudbe temeljem dostupnih postojećih podataka o karakteristikama propisanih mjera te dostupne nacionalne i međunarodne znanstveno-stručne literature o mogućim utjecajima pojedinih mjera.

Prilikom analize procjene utjecaja na sastavnice okoliša i ostale čimbenike u okolišu koristi se kategorija značajnosti utjecaja koja služe za detaljnije definiranje vrste i opsega pojedinačnih utjecaja:

Naziv	Opis
POZITIVAN UTJECAJ	Mjere Strategije poboljšavaju stanje sastavnica okoliša i ostalih čimbenika u okolišu u odnosu na postojeće stanje ili trend rješavanjem nekog od postojećih okolišnih problema ili pozitivnom promjenom postojećeg negativnog trenda.
NEUTRALAN UTJECAJ ²	Mjere Strategije ne generiraju utjecaje na sastavnice okoliša i ostale čimbenike u okolišu.

² Pod ovim utjecajem se podrazumijevaju svi utjecaji koji nisu navedeni u sljedećim poglavljima, odnosno u tabličnim prikazima utjecaja.

NEGATIVAN UTJECAJ	Provedbom mjera Strategije stanje okolišnih značajki će se u odnosu na sadašnje stanje narušiti, a narušavanje karakterizira široki raspon koji započinje od praga koja prelazi zanemarivu razinu utjecaja i završava na razini koja gotovo prelazi granice propisane zakonskom regulativom do prekoračenja propisanih granica zakonskom regulativom ili narušavanja vrijednih i osjetljivih prirodnih receptora. Promjene u okolišu premašuju postojeće granice prirodnih varijacija, a određene okolišne značajke mogu izgubiti sposobnost samo-oporavljanja.
-------------------	---

Prilikom procjene utjecaja Strategije na okoliš polazi se od činjenice da će se provedbom Strategije poštivati sve zakonske odredbe. Isto tako, za sve sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu po principu predostrožnosti procijenjen je najgori mogući scenarij utjecaja s obzirom da se radi o strateškoj procjeni u kojem unutar planiranih mjera nije preciziran način izvedbe kao ni točna lokacija provedbe pojedine sektorske mjere. Stoga, takva procjena treba pomoći prilikom definiranja projektne razine kada će planirane aktivnosti biti definirane u formi zahvata za koje će se provoditi procjena ili ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš i/ili ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.

U Strategiji su provedbeni mehanizmi detaljnije razrađene kroz ciljane mjere ovisno o poljoprivrednim podsektorima. Utjecaj ciljanih mjera na čimbenike u okolišu se, u pravilu, ne razlikuje od utjecaja samih provedbenih mehanizama te je zbog toga razina procjene zadržana na procjeni utjecaja provedbenih mehanizama na čimbenike u okolišu.

6.1 Analiza utjecaja sektorskih mjera Strategije na sastavnice i čimbenike u okolišu

- Bioraznolikost i zaštićena područja prirode

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	Navedeni provedbeni mehanizmi imaju neutralna utjecaja na ovaj čimbenik u okoliš jer ne uključuju prostornu komponentu ni klimatsku komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na bioraznolikost i zaštićena područja prirode. Ovi mehanizmi ne dovode do negativnih utjecaja gubitka, fragmentacije staništa i prisutnih vrsta, onečišćenja, kao ni do pozitivnih utjecaja u vidu poboljšanja kvalitete zraka a time i posredno pozitivnih utjecaja na staništa i prisutnu floru i faunu.
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima	
C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu	
C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane	
C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja	
D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta	
D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima	
E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma	
E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora	
F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama	
F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	

Opći Cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC IV	A.1. -povećanje (bespovratnih) sredstva za uvođenje alata, tehnologija i inovativnih rješenja za klimatski pametne i okolišno održive prakse korištenja zemljišta	- pozitivan utjecaj na bioraznolikost uslijed smanjenja emisije stakleničkih plinova u zrak što utječe na poboljšanje kvalitete zraka, a samim time i na poboljšanje kvalitete staništa te prisutne flore i faune
	B.1. -usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova; poboljšani postupci gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla i kontrola onečišćenja u stočarstvu; smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida i smanjena uporaba antibiotika te poboljšanje zdravlja i dobrobiti životinja	- pozitivan utjecaj smanjenja emisije stakleničkih plinova što utječe na poboljšanje kvalitete zraka, a time i posredno na kvalitetu staništa i prisutno floru i faunu - poboljšanje gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla rezultirat će smanjenjem pritiska onečišćenja na staništa - pozitivan utjecaj smanjenje korištenja mineralnih gnojiva, pesticida i antibiotika rezultirat će smanjenjem pritiska onečišćenja na okolna staništa

OC I, OC II, OC IV	B.3. -zamjena primjene konvencionalnih sredstava (umjetnih gnojiva, pesticida) biološkim alternativama i uporaba lokalnih (genetskih) resursa (npr. autohtonih i udomaćenih pasmina/sorti) i ekoloških proizvodnih tehnika	– pozitivan utjecaja na kvalitetu staništa te prisutnu floru i faunu uslijed smanjenog unosa umjetnih, a povećanog unosa bioloških gnojiva i pesticida u okoliš.
OC I, OC II, OC III, OC IV	B.4, E.1. -izgradnja, sanacija i modernizacija infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu te usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi -poboljšanje ruralne infrastrukture i usluga koja podupiru opskrbu vodom za navodnjavanje	– negativan utjecaj gubitak staništa prisutnih vrsta zbog mogućeg izravnog zaposjedanja dijela poljoprivrednih staništa uslijed njihove prenamjene – potencijalni negativni utjecaja na kvalitetu staništa i prisutnu ugroženu floru uslijed zaslanjivanja tla što negativno utječe na rast biljaka i kvalitetu staništa, Faktori koji utječu na rizik od zaslanjivanja su sposobnost procjeđivanja tala, količina upotrijebljene vode kao i njezina kvaliteta. Problem salinizacije za sad je ograničen na područje Slavonije, Baranje te mediteranski dio Hrvatske, navodnjavanjem na tlima gdje je ocjeđivanje deficitno ili vodom koja sadrži previsoku količinu soli i uporabom velikih količina mineralnih gnojiva može doći do narušavanja kvalitete tla, a time i prisutnih staništa. Utjecaj zaslanjivanja najvećim dijelom je vezan za površine koje se navodnjavaju, a najčešće je povezan uz neprovođenje adekvatnih agrotehničkih mjera i nepoštivanje pozitivne poljoprivredne prakse. – potencijalno negativan utjecaj na osjetljiva vodena staništa uslijed potencijalnog povremenog presušivanja uzrokovanog promjenom razine podzemnih voda i hidrološkog režima tog područja
OC I, OC II, OC III, OC IV	B.2., F.2., F.3., E.1. - objedinjeni pristup podacima i informacijama o tlu, pokrovu zemljišta, klimatskim usjevima i vodi	– pozitivan utjecaj na bioraznolikost uslijed poboljšane dostupnosti javnih podataka koji će biti dostupni za daljnje analize te omogućiti razvoj poslovnih modela bolje prilagođenih okolišu

- Georaznolikost

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
A.1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	
B.2. Poboljšani pristup okolišnim i agroklimatskim podacima B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe	
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	Navedeni provedbeni mehanizmi imaju neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na georaznolikost koji se općenito dijele na: potpuni gubitak elementa georaznolikosti, djelomični gubitak i/ili fizička šteta, gubitak pristupa, prekid prirodnih procesa te onečišćenje.
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima D.4. Potpora pokretanju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća	
E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora	

F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava		
Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC IV	B.1., B.3. - poboljšani postupci gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla i kontrola onečišćenja u stočarstvu - smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida - poticanje zamjene konvencionalnih sredstava biološkim alternativama	Pozitivan utjecaj na vrijedne oblike georaznolikosti poboljšanjem postupaka gospodarenja otpadom i smanjenjem korištenja mineralnih gnojiva i pesticida čime se smanjuje mogućnost onečišćenja i/ili prekida prirodnih procesa istih
OC I, OC II, OC III	E.3. - promicanje poljoprivredno-gastronomске turističke ponude	Potencijalno negativan utjecaj povećanja broja turističkih dolazaka u ruralna područja čime se, ovisno o lokacijama, povećava pritisak na vrijedne oblike georaznolikosti

- Tlo i poljoprivredno zemljište

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja	
A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike		
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	Doprinos ovih provedbenih mehanizama se očituje kroz planski i administrativni razvoj održive poljoprivredne proizvodnje, ali njihova provedba nema vidljiv utjecaj na ovaj okolišni čimbenik. Navedeni provedbeni mehanizmi imaju neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na tlo i poljoprivredno zemljište koji se općenito dijele na: poboljšanje fizikalnih i kemijskih svojstava tla, smanjenje opterećenja na tlo, poboljšanje gospodarenja tlom te poboljšanje narušenih vodozračnih odnosa.	
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima D.4. Potpora pokretanju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća		
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora		
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava		
Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC IV,	A.1. - Ulaganja u sredstva za uvođenje alata, tehnologija i inovativnih rješenja za klimatski pametne i okolišno održive prakse korištenja zemljišta	- Pozitivan utjecaj na tlo i poljoprivredno zemljište uslijed primjene okolišno održivih praksi korištenja zemljišta. Navedenim mehanizmom očekuje se poboljšanje fizikalnih i kemijskih svojstava tla. Nadalje, korištenjem digitalne tehnologije i selekcijom sorti koje su prilagođene pedoklimatskim značajkama prostora koja omogućava precizni uzgoj smanjuje se pritisak na tlo uslijed neadekvatne primjene mineralnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja.

OC I, OC II, OC IV	B.1, B.3 - poboljšani postupci gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla i kontrola onečišćenja u stočarstvu - smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida - poticanje zamjene konvencionalnih sredstava biološkim alternativama	– Pozitivan utjecaj na tlo uslijed smanjenja uporabe mineralnih gnojiva i pesticida i kontrola onečišćenja u stočarstvu kroz primjenu potpora okolišno prihvatljivoj poljoprivredi. Prelaskom na ekološki uzgoj povećava se strukturalna i teksturalna kvaliteta tla te se smanjuje njegovo opterećenje uslijed korištenja mineralnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja. Navedenim pristupom smanjuje se potreba za korištenjem dušičnih gnojiva.
OC I, OC II, OC IV	B.2., F.1. - poticanje razvoja sustava za nacionalno agroekološko zoniranje i sustava upravljanja zemljišnim resursima - razvijanje dugotrajnih i kratkotrajnih programa obrazovanja i osposobljavanja za specijalizirane savjetnike	– Pozitivan utjecaj na gospodarenje tlom kroz uspostavu baze podataka o tlima, njihovim proizvodnim potencijalima i potrebnim agrotehničkim zahvatima kako bi se osiguralo njegovo održivo korištenje. – Pozitivan utjecaj na tlo kroz jačanje kapaciteta poljoprivrednika u dijelu usvajanja najsuvremenijih praksi u gospodarenju i obradi tla. Primjenom novih znanja očekuje se održivo korištenje tla kao resursa.
OC I, OC II, OC III, OC IV	B.4, E.1 - ulaganje u izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu te usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi - poboljšanje ruralne infrastrukture u vidu podupiranja opskrbe vode (za navodnjavanje)	– Pozitivan utjecaj na tla koja imaju narušene vodozračne odnose, te nepovoljni odnos zasićenosti mikro i makro pora u tlu. Količine vode koje bi bile korištene za navodnjavanje potrebno je prilagoditi pedoklimatskim karakteristikama lokacija i kulturi koja se uzgaja.

- Površinske i podzemne vode

Mehanizam		Opis neutralnog utjecaja
A.1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije	A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	
B.2. Poboljšani pristup okolišnim i agroklimatskim podacima		
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima		
C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu		
C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane		Procijenjeno je da navedeni provedbeni mehanizmi zbog izostanka prostorne komponente neće imati utjecaj na stanje površinskih i podzemnih voda, odnosno njegovu promjenu, stoga je njihov utjecaj na ovu sastavnicu neutralan.
C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara		
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja		
D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta		S obzirom na to da navedeni provedbeni mehanizmi ne generiraju onečišćujuće tvar niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja pa se utjecaj na ekološko i kemijsko stanje vodnih tijela procjenjuje kao neutralan. S obzirom da za provedbu navedenih mehanizama nisu potrebne intervencije u prostoru, odnosno koritima vodotoka, utjecaj na hidromorfološke elemente vodnih tijela također se procjenjuje kao neutralan.
D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima		
D.4. Potpora pokretanju i razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća		
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana bioekonomije		
E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora		
F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama		
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja		
F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a		
F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava		
Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC IV	B.1, B.3 - usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova - smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida - potpora za poljoprivrednike koji odluče prijeći na sustave ekološke proizvodnje	– Pozitivan utjecaj na ekološko stanje vodnih tijela zbog prelaska na ekološku proizvodnju koja uključuje smanjenje korištenja mineralnih gnojiva i pesticida

OC I, OC II, OC III, OC IV	B.4, E.1 - ulaganje u izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu te usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi -poboljšanje ruralne infrastrukture u vidu opskrbe vodom (za navodnjavanje),	<ul style="list-style-type: none"> - Negativan utjecaj na hidromorfološko stanje površinskih vodnih tijela i količinsko stanje podzemnih vodnih tijela uslijed zahvaćanja vode - Potencijalno negativan utjecaj na ekološko stanje vodnih tijela te kakvoću vode za ljudsku potrošnju uslijed podupiranja prakse navodnjavanja. Ukoliko se ne primjene odgovarajuće poljoprivredne prakse navedeno će generirati povećanja koncentracije ukupnog dušika i ukupnog fosfora u vodi
OC I, OC II, OC III	E.3 -promicanje poljoprivredno-gastronomске turističke ponude	<ul style="list-style-type: none"> - Potencijalno negativan utjecaj narušavanja ekološkog i kemijskog stanja vodnih tijela površinskih voda, kemijskog stanja podzemnih voda te kakvoće vode za ljudsku potrošnju intenziviranjem turizma i povećanjem broja turista, a u slučaju da se infrastrukturno ne riješi tretman otpadnih voda, što generira potencijalno ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda u okoliš

- Šume i šumarstvo

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima D.4. Potpora pokretanju i razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	Navedeni provedbeni mehanizmi imaju neutralna utjecaja na ovaj čimbenik u okoliš jer ne uključuju prostornu komponentu kao ni klimatsku komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na šume i šumarstvo, koji se općenito dijele na: poboljšanje zdravstvenog stanja, stabilnosti i održivosti šumskog ekosustava, smanjenje pritiska onečišćenja na šumski ekosustav, narušavanja stabilnosti šumskih sastojina (sušenje stabala) promjenom razine podzemnih voda i hidrološkog režima.

Opći Cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC IV	A.1. -povećanje (bespovratnih) sredstva za uvođenje alata, tehnologija i inovativnih rješenja za klimatski pametne i okolišno održive prakse korištenja zemljišta	<ul style="list-style-type: none"> - povećanjem energetske učinkovitosti doći će do smanjenja emisija stakleničkih plinova u atmosferu, odnosno ublaženja klimatskih promjena, što će se pozitivno odraziti na zdravstveno stanje, stabilnost i održivost šumskog ekosustava
OC I, OC II, OC IV	B.1., B.3. - usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova -poboljšanje gospodarenja životinjskim otpadom -smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida -potpora za poljoprivrednike koji odluče prijeći na sustave ekološke proizvodnje	<ul style="list-style-type: none"> - pozitivan utjecaj usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova što dovodi do smanjenje emisije stakleničkih plinova što utječe na poboljšanje kvalitete zraka a time i posredno na stabilnost i održivost šumskog ekosustava - poboljšanje gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla rezultirat će smanjenjem pritiska onečišćenja na šumski ekosustav - pozitivan utjecaj smanjenje korištenja mineralnih i gnojiva, pesticida i antibiotika rezultirat će smanjenjem pritiska onečišćenja na šumski ekosustav
OC I, OC II, OC III, OC IV	B.4, E.1. -izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu; te usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi	<ul style="list-style-type: none"> - potencijalno negativan utjecaj potencijalnog narušavanja stabilnosti šumskih sastojina (sušenje stabala) promjenom razine podzemnih voda i hidrološkog režima

OC I, OC II, OC III, OC IV	B.2., F.2., F.3., E.1. - objedinjeni pristup podacima i informacijama o tlu, pokrovu zemljišta, klimatskim usjevima i vodi	- pozitivan utjecaj na šumski ekosustav uslijed poboljšane dostupnosti javnih podataka koji će biti dostupni za daljnje analize

- Divljač i lovstvo

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	Navedeni provedbeni mehanizmi imaju neutralna utjecaja na ovaj čimbenik u okolišu jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na divljač i lovstvo. Doprinos ovih provedbenih mehanizama se očituje kroz planski i administrativni razvoj održive poljoprivredne proizvodnje, ali njihova provedba nema vidljiv utjecaj na ovaj okolišni čimbenik.
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima	
C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu	
C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane	
C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja	
D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta	
D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima	
D.4. Potpora pokretanju i razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća	
E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma	
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva	
E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora	
F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama	
F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	

Opći Cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC IV	A.1. -povećanje (bespovratnih) sredstva za uvođenje alata, tehnologija i inovativnih rješenja za klimatski pametne i okolišno održive prakse korištenja zemljišta	- pozitivan utjecaj uslijed očuvanja bioraznolikosti na lovnoproduktivnim površinama
OC I, OC II, OC IV	B.1., B3 - usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova -poboljšanje gospodarenja životinjskim otpadom -smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida	- pozitivan utjecaj smanjenja emisije stakleničkih plinova uslijed očuvanja bioraznolikosti na lovnoproduktivnim površinama - pozitivan utjecaj na vitalnost/kvalitetu populacije smanjenim konzumiranjem pesticidima i umjetnim gnojivima onečišćene hrane ili vode (potencijalna genotoksičnost, teratogenost, kancerogenost, mutagenost i dr.)
OC I, OC II, OC III, OC IV	B.4, E.1. -izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu; te usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi	- pozitivan utjecaj dostupnosti vode za divljač (posebno na mediteranu) zadržavanjem vode na poljoprivrednom zemljištu
OC I, OC II, OC III, OC IV	B.2., F.2., F.3., E.1. - objedinjeni pristup podacima i informacijama o tlu, pokrovu zemljišta, klimatskim usjevima i vodi	- pozitivan utjecaj na divljač i lovstvo uslijed poboljšane dostupnosti javnih podataka koji će biti dostupni za daljnje analize

- Zrak

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	S obzirom na to da navedeni provedbeni mehanizmi ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
B.3. Poticanje prijelaza na ekološku proizvodnju B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe	
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima	
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora	
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	

Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC III, OC IV	A.1., B.1., E.2., C.2., D.4., E.1., F.1. - ulaganja u klimatski pametne i ekološki održive resurse - poboljšanje energetske učinkovitosti - nadzor otpada životinjskog podrijetla i onečišćenja - poboljšanje ishrane životinja/kvaliteta stočne hrane i uzgojne prakse - povećanje i ispunjavanje obveza u pogledu zaštite okoliša i klime	- pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka kao rezultat poboljšanja poljoprivredne prakse i modernizacije te povećanja energetske učinkovitosti očekuje se smanjenje emisije onečišćujućih tvari koji utječu na kvalitetu zdravlja ljudi i kvalitetu življenja
OC I, OC II, OC IV	A.1. D.4. - povećanje proizvodnih kapaciteta malih i srednjih govedarskih i svinjogojskih farmi - razvoj poljoprivrednih gospodarstava	- potencijalno negativan utjecaj povećanja koncentracije onečišćujućih tvari u zraku uslijed povećanja broja životinja

- Klima

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	S obzirom na to da navedeni provedbeni mehanizmi ne generiraju onečišćujuće tvari, pa tako ni stakleničke plinove, u zrak, niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja na klimatske značajke, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na klimu i ublažavanje klimatskim promjenama neutralan.
B.3. Poticanje prijelaza na ekološku proizvodnju	
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	Navedeni mehanizmi također nisu prepoznati kao mehanizmi kojima bi se pozitivno ili negativno utjecalo na posljedice i smanjile štete klimatskih promjena stoga se i utjecaj na prilagodbu klimatskim promjenama procjenjuje kao neutralan.

D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta	
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora	
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	

Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
-----------	-----------	---------------

Ublažavanje klimatskih promjena

<p>OC I, OC II, OC III, OC IV</p>	<p>A.1., B.1., E.2., C.2., D.4., E.1., F.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ulaganja u klimatski pametne i ekološki održive resurse - ulaganja u OIE - poboljšanje energetske učinkovitosti - nadzor otpada životinjskog podrijetla i onečišćenja - poboljšanje ishrane životinja/kvaliteta stočne hrane i uzgojne prakse - povećanje i ispunjavanje obveza u pogledu zaštite okoliša i klime 	<ul style="list-style-type: none"> - pozitivan utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena; kao rezultat poboljšanja poljoprivredne prakse i modernizacije te povećanja energetske učinkovitosti očekuje se smanjenje emisije stakleničkih plinova koji pridonose klimatskim promjenama
--	--	---

<p>OC I, OC II, OC IV</p>	<p>A.1. D.4.</p> <ul style="list-style-type: none"> - povećanje proizvodnih kapaciteta malih i srednjih govedarskih i svinjogojskih farmi - razvoj poljoprivrednih gospodarstava 	<ul style="list-style-type: none"> - potencijalno negativan utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena povećanjem koncentracije stakleničkih plinova, prvenstveno CH₄, u zraku uslijed povećanja broja životinja, čime se pridonosi povećanju emisija stakleničkih plinova koji pridonose klimatskim promjenama.
--	--	--

Prilagodba klimatskim promjenama

<p>OC I, OC II, OC III, OC IV</p>	<p>A.1., B.1., B.2., B.4., D.3., E.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama - poboljšanje pristupa poljoprivredno-klimatskim podacima - poboljšani pristup proizvođača sustavima odvodnje i navodnjavanja - ulaganja u klimatski održivu imovinu 	<ul style="list-style-type: none"> - pozitivan, neposredan i dugoročan utjecaj na prilagodbu klimatskim promjenama kao odgovor na očekivano produljenje sušnih razdoblja, veću učestalost i intenzitet oborina u kratkom razdoblju, poplave, olujna nevremena
--	--	--

- Krajobrazne značajke

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
-----------	--------------------------

<p>A.1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike</p>	
<p>B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja B.2. Poboljšani pristup okolišnim i agroklimatskim podacima B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe</p>	<p>Navedeni provedbeni mehanizmi imaju neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer je procijenjeno da njihova provedba neće generirati promjene prirodnih, antropogenih (kulturnih) i vizualno-doživljajnih karakteristika prostora.</p>
<p>C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane</p>	

Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II	B.3 -usvajanje tehnika kao što su diverzifikacija, kružni sustavi uzgoja, poboljšani plodored, regenerativno upravljanje travnjacima i pašnjacima, sinergije u proizvodnim sustavima (npr. agrošumarstvo, integracija usjeva i stoke), očuvanje i obnovu staništa i ekosustava te integrirano upravljanje krajobrazom	<ul style="list-style-type: none"> – Pozitivan utjecaj poboljšanja vizualno-doživljajnih karakteristika prostora kroz usvajanje novih tehnika čime se pridonosi revalorizaciji i revitalizaciji krajobraza i zaštićenu baštinu kulturnih krajolika – Pozitivan utjecaj na antropogene karakteristike krajobraza kroz poboljšanje održivog pristupa poljoprivrednom krajobrazu, povećanje bioraznolikosti obradivih površina te mogućnosti održavanja tradicijskog načina korištenja zemljišta
OC II, OC III, OC IV	E.1 -izgradnja i razvoj poljoprivredno-prehrambenih centara -poboljšanje ruralne infrastrukture i usluga kroz podupiranje opskrbe vode, gospodarenje (biološkim) otpadom	<ul style="list-style-type: none"> – Negativan utjecaj narušavanja krajobraznih karakteristika zauzimanjem novih prostora i odnosi se na zahvaćanja različitih krajobraznih elemenata što može neposredno utjecati na vizualnu promjenu u krajobrazu
OC I, OC II, OC III	E.3 - promicanje poljoprivredno-gastronomске turističke ponude zasnovane na kulturnim i regionalnim značajkama i autentičnim kulinarским iskustvima koja uključuju lokalne proizvode -povećana ulaganja u lokalne proizvode veće dodane vrijednosti te bolja povezanost ruralnih područja s tržištem	<ul style="list-style-type: none"> – Potencijalno pozitivan utjecaj revitalizacije krajobraza uključivanjem kulturnih i regionalnih značajki u turističku ponudu
C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara		
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima D.4. Potpora pokretanju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća		
E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora		
F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava		

- Stanovništvo i zdravlje ljudi

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
B.2. Poboljšani pristup okolišnim i agroklimatskim podacima B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe	Navedeni mehanizmi ne generiraju utjecaj koji bi se pozitivno/negativno odrazio na kvalitetu života ljudi, kao ni na poboljšanje/pogoršanje demografske slike RH, stoga se utjecaj na stanovništvo procjenjuje neutralnim.
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	Procijenjeno je, također, kako navedeni mehanizmi nemaju tendenciju ugroze ili očuvanja ljudskog zdravlja, stoga se utjecaj procjenjuje kao neutralan.

D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja D.4. Potpora pokretanju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća		
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva		
F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava		
Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I, OC II, OC IV	A.1, A.2 - podrška kapitalnim ulaganjima na poljoprivrednim gospodarstvima - povećanje dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje - poticanje ulaganje u tehnologiju i inovacije - poticanje potpora dohotku malim i srednjim poljoprivrednicima, kao i mladim poljoprivrednicima	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan utjecaj poticanja razvoja poljoprivrede u vidu financijskih potpora malim i srednjim poljoprivrednicima, kao i mladim poljoprivrednicima čime se doprinosi zadovoljstvu i kvaliteti života ljudi - Pozitivan utjecaj potpora mladim poljoprivrednicima čime se potencijalno može utjecati na zaustavljanje nepovoljnih trendova iseljavanja mladog, radno sposobnog stanovništva
OC I, OC II	B.3 - potpora poljoprivrednicima koji odluče prijeći na sustave ekološke proizvodnje - kontinuirano unapređivanje znanja poljoprivrednika s najnovijim tehnikama, istraživanjima i zakonodavstvom	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan utjecaj razvoja ekološke poljoprivrede u vidu potpora poljoprivrednicima koji se odluče prijeći na sustave ekološke proizvodnje - Pozitivan utjecaj na zdravlje ljudi prijelazom na ekološku proizvodnju
OC II, OC III, OC IV	E.1 - izgradnja i razvoj poljoprivredno-prehrambenih centara - poboljšanje ruralne infrastrukture kroz podupiranje opskrbe vode namijenjene za ljudsku potrošnju priključivanjem na vodoopskrbne sustave javnih isporučitelja vodom za ljudsku potrošnju, gospodarenje (biološkim) otpadom i OIE	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan utjecaj unaprjeđenja infrastrukture i usluga čime se pridonosi kvaliteti života ljudi, osobito u ruralnim krajevima - Potencijalno pozitivan utjecaj novih mogućnosti zapošljavanja razvojem regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara - Pozitivan utjecaj unaprjeđenja prometne povezanosti ruralnih područja s poljoprivredno - prehrambenim logističkim centrima
OC I, OC II, OC IV	D.1, F.2 - pojednostavljeni postupci za odobravanje potpora kroz platforme za upravljanje digitalnim informacijama - poboljšanje sustava upravljanja zemljištem, posebice kroz kontinuiranu automatizaciju usluga, poboljšanje kvalitete podataka o nekretninama i integraciju usluga katastra i zemljišnih knjiga - pojednostavljenje postupaka zapošljavanja (sezonskih) radnika u poljoprivredi te postupaka izdavanja dozvola - razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan utjecaj unaprjeđenja kvalitete života ljudi olakšanjem pristupa informacijama zainteresiranim građanima te smanjenjem administrativnog i regulatornog opterećenja - Pozitivan utjecaj na ekonomsku aktivnost stanovništva pojednostavljenjem postupaka zapošljavanja (sezonskih) radnika u poljoprivredi te postupaka izdavanja dozvola
OC I, OC II, OC IV	D.4 - potpore za pokretanje poslovanja u ruralnim područjima, s naglaskom na mlade, te za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan utjecaj poticanja poslovanja u ruralnim područjima, čime se pridonosi većem zapošljavanju i shodno tome podizanju kvalitete života ljudi - Pozitivan utjecaj potpora mladim poljoprivrednicima čime se potencijalno može utjecati na zaustavljanje nepovoljnih trendova iseljavanja mladog, radno sposobnog stanovništva
OC II, OC III, OC IV	E.1 - podupiranje teritorijalnih ulaganja za razvoj ruralnih područja prema konceptu „pametnih sela“	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan utjecaj razvoja koncepta „pametnih sela“ čime se doprinosi lokalnom razvoju i većem zapošljavanju ljudi (osobito izvan primarnog sektora) - Pozitivan utjecaj razvoja koncepta „pametnih sela“ čime se doprinosi lokalnom razvoju što se može reflektirati na zaustavljanje negativnih demografskih trendova, prije svega ruralnog egzodusa (iseljavanja)
OC I, OC II, OC III	E.3 - promicanje poljoprivredno-gastronomске turističke ponude - povećana ulaganja u lokalne proizvode veće dodane vrijednosti te bolja povezanost ruralnih područja s tržištem	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan utjecaj razvoja poljoprivredno-gastronomске turističke ponude koja će rezultirati povećanjem broja turističkih dolazaka i noćenja u ruralnim područjima RH - Pozitivan utjecaj razvoja turizma u ruralnim područjima što se može reflektirati na zaustavljanje negativnih demografskih trendova, prije svega ruralnog egzodusa (iseljavanja)

OC I, OC II, OC III, OC IV	E.4 -uvođenje novih mehanizama za obrazovanje i osposobljavanje radnika u ruralnim područjima -jači angažman i suradnja s industrijom kada je riječ o osmišljavanju i provedbi inicijativa za razvoj vještina	- Pozitivan utjecaj unaprjeđenja razine obrazovanja stanovništva ruralnih područja kroz uvođenje novih mehanizama za obrazovanje i osposobljavanje radnika
OC I, OC II, OC IV	F.1 - razvijanje centra, odnosno sustava za učenje, u suradnji sa znanstvenim institucijama, koji će nuditi dugotrajne i kratkotrajne programe obrazovanja i osposobljavanja za specijalizirane savjetnike, s različitim modulima koji će biti prilagođeni potrebama poljoprivrednika	- Pozitivan utjecaj unaprjeđenja razine obrazovanja stanovništva ruralnih područja kroz uvođenje dugotrajnih i kratkotrajnih programa obrazovanja i osposobljavanja za specijalizirane savjetnike, s različitim modulima koji će biti prilagođeni potrebama poljoprivrednika

- **Kulturna baština**

Mehanizam	Opis neutralnog utjecaja
A.1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike	
B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe	
C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima C.3. Jačanje kapaciteta za razvoj javnih politika i kontrole u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane	Navedeni provedbeni mehanizmi imaju neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na zaštićena kulturna dobra.
D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima	Također, navedeni mehanizmi nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
E.2. Razvoj i provedba nacionalnog plana biogospodarstva E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora	
F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	

Opći cilj	Mehanizam	Opis utjecaja
OC I OC II OC IV	B.1 - Potpore poljoprivrednicima koji su suočeni sa specifičnim prirodnim ili drugim ograničenjima	- Pozitivan utjecaj koji će potaknuti obradu zemlje i spriječiti zarastanje kulturnog krajolika
OC I, OC II	B.3 -poticanje prijelaza na ekološku proizvodnju -očuvanje i obnovu staništa i ekosustava -integrirano upravljanje krajobrazom.	- Pozitivan utjecaj na nepokretnu kulturnu baštinu (kulturne krajolike) koji je u skladu s principima očuvanja lokaliteta svjetske baštine - Pozitivan utjecaj na nematerijalnu baštinu kroz očuvanje suhozidne gradnje

OC I, OC IV	B.4 - izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu	- Pozitivan utjecaj na nepokretnu kulturnu baštinu, posebno na lokalitetima s povijesnim sustavima odvodnje
OC I, OC II, OC III, OC IV	C.4, E.1 -izgradnja i razvoj poljoprivredno-prehrambenih centara -poboljšanje ruralne infrastrukture i usluga kroz podupiranje opskrbe vode, gospodarenje (biološkim) otpadom i OIE	- Negativan utjecaj na kulturna dobra zauzimanjem površina gradnjom nove ruralne infrastrukture (poljoprivredno-prehrambeni logistički centri.). To može generirati narušavanje vizualnog integriteta i/ili promjene fizičkih obilježja baštine, a jačina utjecaja ovisit će o blizini i broju kulturnih objekata - Negativan utjecaji na arheološke lokalitete tijekom poljoprivrednih radova, ovisno o dubini zadiranja u tlo (duboko oranje, rigolanje, sadnja višegodišnjih nasada i sl.).
OC I, OC II, OC III, OC IV	C.2, C.4. D.4 -Povećanje dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje -unaprjeđenje povezanosti unutar poljoprivredno-prehrambenog sektora -razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	- Pozitivan utjecaj na nematerijalnu baštinu zbog održanja tradicijskih obrta i umijeća prepoznatih kao nematerijalno dobro, a ovisne o poljoprivrednim proizvodima
OC I, OC II, OC IV	D.1 -poboljšanje sustava upravljanja zemljištem, posebice kroz kontinuiranu automatizaciju usluga, poboljšanje kvalitete podataka o nekretninama i integraciju usluga katastra i zemljišnih knjiga	- Pozitivan utjecaj zaštite i aktivnosti za revitalizaciju kulturnih dobara poboljšanjem usluga katastra i zemljišnih knjiga
OC I, OC II, OC III	E.3 - promicanje poljoprivredno-gastronomске turističke ponude -povećana ulaganja u lokalne proizvode veće dodane vrijednosti te bolja povezanost ruralnih područja s tržištem	- Pozitivan utjecaj razvoja poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma što može doprinijeti održivom korištenju kulturnih dobara te smanjenju problema propadanja i neodržavanja kao i ostvarenju financijske sigurnosti kroz splet sadržaja i usluga čija se sredstva dalje mogu ulagati u obnovu kulturnih dobara - Pozitivan utjecaj na očuvanje nematerijalne baštine uslijed veće promocije i prenošenja znanja, posebice na Mediteransku prehranu koja se nalazi na UNESCO-vom Reprezentativnom popisu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva - Pozitivan utjecaj na pokretnu baštinu (etnološke zbirke) zbog doprinosa u vidu većih prihoda i boljim uvjetima čuvanja zbirki

6.2 Utjecaj klimatskih promjena na provedbu Strategije

Očekivane promjene klimatskih parametara važnih za poljoprivrednu proizvodnju utvrđene su prema Rezultatima klimatskog modeliranja.

Sažeti prikaz mogućih važnijih posljedica klimatskih promjena na sektor poljoprivrede za razdoblje do 2040. godine i s pogledom do 2070. godine prikazan je u sljedećoj tablici (Tablica 6.1).

Tablica 6.1 Potencijalni utjecaji klimatskih promjena za razdoblje do 2040. godine i s pogledom do 2070. godine i stupanj ranjivosti – Poljoprivreda (Izvor: Rezultati klimatskog modeliranja)

Potencijalni utjecaj	Mogućnost pojavljivanja*	Stupanj utjecaja**	Stupanj ranjivosti**
Promjene karakteristike klima: Povećanje temperature uz učestalije suše			
Skraćivanje vegetacijskog razdoblja kukuruza, uz niže prinose	5	5	visok
Promjene karakteristike klima: Učestalije suše			
Niži prinosi kod svih kultura i veća potreba za vodom	5	5	visok
Promjene karakteristike klima: Povećanje temperature			
Duži vegetacijski period omogućit će uzgoj nekih novih vrsta i sorata	4	4	visok
Promjene karakteristike klima: Povećanje temperature			
Skraćivanje vegetacijskog razdoblja jabuka u unutrašnjosti Hrvatske i produljenje u gorskoj Hrvatskoj	4	3	srednji
Promjene karakteristike klima: Povećanje temperature			

Skraćivanje trajanja vegetacije kod vinove loze. Visok sadržaj šećera u grožđu i visok sadržaj alkohola u vinu	4	3	srednji
Promjene karakteristike klima: Smanjenje količina i promjene rasporeda oborina			
Ranija cvatnja i zrioba maslina	4	3	srednji
Promjene karakteristike klima: Rjeđe, ali intenzivnije oborine			
Učestalije poplave i stagnacija površinske vode - koje će smanjiti ili posve uništiti prinose.	3	4	visok
* - 5 = više od 90 %, 4 = više od 66 %, 3 = više od 50 %, 2 = više od 33 %, 1 = manje od 33 %			
** - 5 = vrlo visok, 4 = visok, 3 = srednje visoke, 2 = nizak, 1 = vrlo nizak			
*** - Nizak, srednji, visok			

6.3 Prekogranični utjecaj

S obzirom da će se Strategija provoditi na području RH bez točno definiranih lokacija, nije moguće navesti točna područja na kojima je moguć prekogranični utjecaj, te je zaključeno da su sva pogranična područja jednako pod utjecajem provedbe Strategije.

Potencijalni negativni utjecaji koji se mogu odraziti i na teritorij susjednih zemalja su mogući uslijed realizacije mehanizama B.4., E.1. uslijed negativnih utjecaja na hidromorfološko stanje pograničnih površinskih vodnih tijela i količinskog stanja podzemnih vodnih tijela u slučaju zahvaćanja vode na pograničnim rijekama. Negativan utjecaj je moguć i u vidu utjecaja na ekološko stanje pograničnih vodnih tijela uslijed podupiranja prakse navodnjavanja a ukoliko se ne primjene odgovarajuće poljoprivredne prakse. Studijom propisano da je prilikom planiranja izrade sustava navodnjavanja potrebno izraditi stručne podloge koje će procijeniti kumulativni utjecaj svih planiranih sustava navodnjavanja koji planiraju zahvat vode iz istog izvora, čime će se adresirati i potencijalni rizik prekograničnih utjecaja. Nadalje, ovakvi tipovi projekata, sukladno zakonodavnom okviru, podliježu obavezi provedbe postupka procjene o utjecaju na okoliš. U okviru PUO / OPUO za svaki od tih zahvata će se utvrditi potreba prekogranične procjene utjecaja na okoliš.

Potencijalno pozitivan utjecaj na ekološko stanje pograničnih vodnih tijela zbog potpore prelaska na ekološku i održiviju proizvodnju (B.1., B.3.) koja uključuje smanjenje korištenja mineralnih gnojiva i pesticida u pograničnim područjima. Uslijed smanjenja emisije onečišćujućih tvari kao rezultat provedenih mehanizama A.1., B.1., E.2., C.2., D.4., E.1. i F.1. očekuje se poboljšanje kvalitete zraka na mikrolokacijama ukoliko se ovi mehanizmi provode na pograničnim lokacijama. Nadalje poboljšanje kvalitete zraka indirektno pozitivno utječe i na ostale okolišne čimbenike te se taj utjecaj očekuje u svim pograničnim područjima.

Zaključno, ocjenjuje se da u sklopu ovog postupka strateške procjene nije potrebno provoditi formalni postupak prekograničnog utjecaja na okoliš.

7 Mjere zaštite okoliša

Mjere zaštite okoliša predložene su na temelju analize postojećeg stanja i analize mogućih utjecaja na sastavnice okoliša te čimbenika u okolišu uslijed realizacije predmetne Strategije, a obuhvaćaju prijedloge općih mjera zaštite okoliša (propisane u svrhu poboljšanja okolišnih uvjeta načina korištenja prostora) te mjera poboljšanja okoliša za rješavanje prepoznatih okolišnih problema, s prijedlogom broja mehanizma iz Strategije u koju se predlaže ugraditi. Mjera ublažavanja utjecaja provedbe Strategije na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu propisuju se za umanjivanje potencijalnih negativnih utjecaja na okoliš pri realizaciji aktivnosti iz mjera Strategije.

- Mjere poboljšanja stanja okoliša

Sastavnica i čimbenik u okolišu	Okolišni problem	Mjera	Mehanizam
Tlo i poljoprivredno zemljište	Degradacija tla zbog primjene neodrživih poljoprivrednih praksi	<i>Promovirati predstjenu bakterizaciju sjemena autohtonim sojevima dušičnih bakterija kao alternativu primjeni mineralnih dušičnih gnojiva.</i>	B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja

- Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Strategije na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu

Sastavnica okoliša i čimbenik u okolišu	Mehanizam iz Strategije	Utjecaj	Mjera zaštite
Bioraznolikost	C.4.	Negativan utjecaj zauzimanja rijetkih i ugroženih stanišnih tipova.	Prilikom određivanja površina za smještaj infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati rijetke i ugrožene stanišne tipove prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14).
Georaznolikost	C.4, E.1	Negativan utjecaj na vrijedne oblike georaznolikosti RH zbog potencijalne fizičke štete, prekida prirodnih procesa ili onečišćenja istih	Prilikom planiranja nove infrastrukturne izgradnje, u najvećoj mjeri izbjegavati zaštićene lokalitete geobaštine i speleološke objekte
Tlo i poljoprivredno zemljište	C.4.	Negativan utjecaj na poljoprivredno zemljište (osobito P1 i P2) uslijed izgradnje infrastrukture	Prilikom planiranja nove infrastrukturne izgradnje, u najvećoj mjeri izbjegavati P1 i P2 zemljište.
Površinske i podzemne vode, Bioraznolikost, Šume i šumarstvo	B.4., E.1	Negativan utjecaj na hidromorfološko stanje površinskih vodnih tijela i količinsko stanje podzemnih vodnih tijela uslijed zahvaćanja vode	Prilikom planiranja sustava navodnjavanja izraditi stručne podloge koje će procijeniti kumulativni utjecaj svih planiranih sustava navodnjavanja koji planiraju zahvat vode iz istog izvora, odnosno procijeniti značaj utjecaja na režim podzemnih i površinskih voda kako ne bi došlo do kumulativnog narušavanja njihovog količinskog stanja. Stručne podloge prioritarno treba napraviti na području slivova gdje je ocijenjeno loše količinsko stanje podzemnih vodnih tijela i/ili postoji značajno opterećenje u pogledu zahvaćanja i preusmjerenja vode.
Šume i šumarstvo	C.4.	Negativan utjecaj uslijed zauzimanja šumskih sastojina realizacijom infrastrukturnih zahvata	Prilikom određivanja površina za smještaj infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati šume i šumsko zemljište.
Krajobraz Kulturna baština	C.4, E.1	Negativan utjecaj na kulturna dobra zauzimanjem površina gradnjom nove ruralne infrastrukture (poljoprivredno-prehrambeni logistički centri, ceste, struja, voda.). To može generirati narušavanje vizualnog integriteta i/ili promjene fizičkih obilježja baštine	Za zahvate na kulturnim dobrima (upisanim u Registar kulturnih dobara) ishoditi posebne uvjete, odnosno prethodno odobrenje nadležnoga tijela-konzervatorskog odjela, Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode; za evidentiranu kulturnu baštinu moguće je ishoditi mišljenje nadležnoga tijela. Ukoliko se pri izvođenju građevinskih ili bilo kojih drugih radova koji se obavljaju na površini ili ispod površine tla naiđe na arheološko nalazište, obustaviti radove i o tome obavijestiti nadležni konzervatorski odjel te postupati u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.
Ekološka mreža	B.3.	Negativni utjecaj gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta	Prilikom obnavljanja travnjaka, iste obnavljati vrstama koje su karakteristične za pojedini stanišni tip sukladno Priručniku za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU (Topić J. i Vukelić J., 2009.) uz konzultacije sa nadležnom Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Poljoprivredne površine velike ekološke vrijednosti (travnjaci, livade, pašnjaci, tršćaci i močvare) očuvati u izvornom obliku. Travnjake (livade i pašnjake) održavati u prvom redu košnjom ili ispašom tako da im se ne mijenja namjena.
	B.4., E.1.	Negativni utjecaj gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta te negativni utjecaj na ciljna staništa i vrste promjenom hidromorfoloških uvjeta	Prilikom planiranja sustava navodnjavanja izraditi stručne podloge koje će procijeniti kumulativni utjecaj svih planiranih sustava navodnjavanja u područjima ekološke mreže koji planiraju zahvat vode iz istog prirodnog površinskog izvora (vodotoka, jezera), odnosno procijeniti značaj utjecaja na režim podzemnih i površinskih voda kako ne bi došlo do kumulativnog

		<p>narušavanja ekološki prihvatljivog protoka (vodotoci), odnosno razine vode u jezerima. Stručne podloge prioritetno treba napraviti na području slivova gdje se procjenjuje loše količinsko stanje podzemnih vodnih tijela i/ili postoji značajno opterećenje u pogledu zahvaćanja i preusmjeravanja vode.</p> <p>Zahvat vode tijekom razvoja sustava navodnjavanja izvesti na način da se ne naruši ekološki prihvatljiv protok nizvodno od zahvata.</p> <p>Prilikom planiranja sustava navodnjavanja potrebno je prikupiti podatke (po potrebi provesti istraživanje) o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini zahvata (prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19) te u skladu s podacima lokacije je potrebno planirati izvan područja rasprostranjenost ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste. Radove je potrebno izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune.</p>
C.4., E.1.	Negativni utjecaj gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta	<p>Pri planiranju lokacija poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara (i dodatne ruralne infrastrukture) potrebno je prikupiti podatke (po potrebi provesti istraživanje) o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini zahvata (prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19) te u skladu s podacima lokacije je potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti staništa pogodnih za ciljne vrste. Radove je potrebno izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune.</p>

Prilikom odabira novih (stranih) vrsta/sorti/pasmina u poljoprivredi konzultirati odgovarajuće stručnjake u području biologije i zaštite prirode i/ili tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode kako bi se izbjegla mogućnost negativnog utjecaja na postojeće (ugrožene) populacije divljih vrsta i staništa, odnosno mogućnost pojave invazivnosti odabrane vrste.

U ranim fazama planiranja i razvoja projekta te definiranja tehničkih mjera, odnosno prilikom pripreme projektne dokumentacije (konceptijskih rješenja, predinvesticijskih studija i dr.) provesti analizu isplativosti planiranih zahvata, uzimajući u obzir negativne utjecaje na ugrožene vrste i staništa, odnosno temeljne vrijednosti zaštićenih područja. Pritom uključiti i usluge ekosustava kao validnu mjeru prilikom donošenja odluka o financijskoj isplativosti.

Za projekte koji su planirani unutar ili u neposrednoj blizini područja ekološke mreže treba koristiti rješenja temeljena na prirodi (eng. Nature-based Solutions), uključujući:

- izbjegavanje utvrđivanja obala te kanaliziranja i regulacije vodotoka,
- održavanje povoljne dinamike i vodnog režima, uključujući i razinu podzemne vode, za očuvanje raznolikosti vodenih i močvarnih staništa

Sve infrastrukturne projekte, koji proizlaze iz mjera Strategije, planirati uzimajući u obzir potencijalne klimatske pojave na području realizacije mjere. Projektiranje zahvata potrebno je realizirati sukladno neformalnim smjernicama: „Non-paper Guidelines for Project Managers: making vulnerable investments climate resilient“ (Europska komisija, Glavna uprava za klimatsku politiku)

8 Razumna alternativa

Studija ne obrađuje razumnu alternativu, budući da se Strategijom propisuju usmjeravajuće mjere čijim provođenjem se očekuje dominantno pozitivan utjecaj na sastavnice i čimbenike u okolišu. Bitno je da se Strategija provodi na cjelovit način odnosno da infrastrukturni razvoj bude praćen i jačanjem kapaciteta poljoprivrednika. U suprotnom može doći do negativnog utjecaja na sastavnice i čimbenike u okolišu, npr. sa povećanim navodnjavanjem i lošom praksom primjene gnojiva može doći do onečišćenja tla i površinskih i podzemnih voda.

9 Praćenje stanja okoliša

Sukladno članku 20 Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš, program praćenja stanja okoliša u odnosu na provedbu strategije, plana i programa, uključujući i praćenje stanja ciljeva očuvanja i cjelovitosti područja ekološke mreže ako se u sklopu strateške procjene provodi glavna ocjena prihvatljivosti strategije, plana ili programa za ekološku mrežu, sastavni je dio strategije, plana odnosno programa.

Uz nastavak provođenja praćenja stanja okoliša za sastavnice i čimbenika za koje se već provodi i temeljem čijih podataka je napravljena analiza u Studiji, potrebno je uspostaviti praćenja stanja tla u Hrvatskoj. Praćenjem stanja je potrebno evidentirati minimalno sljedeće karakteristike tla:

- pH
- dušik (NH_4^+ i NO_3^-)
- fosfor
- organski ugljik.

Navedeno praćenje stanja tla potrebno je provoditi uz realizaciju mjere B.2. Poboljšani pristup okolišnim i poljoprivredno-klimatskim podacima, čime će se osigurati cjelovit pristup u upravljanju tlom kao prirodnim resursom.

10 Glavna ocjena prihvatljivosti Strategije za ekološku mrežu

10.1 Uvod

Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se ocjenjuje utjecaj strategije, plana, programa ili zahvata, samog i s drugim strategijama, planovima, programima ili zahvatima, na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Rješenjem MGOR-a (KLASA: UP/I-612-07/20-37/160 ; URBROJ: 517-05-2-3-20-4) propisana je obaveza provedbe Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za predmetnu Strategiju (u daljnjem tekstu: Glavna ocjena).

10.2 Opis područja ekološke mreže

Ekološka mreža RH, proglašena Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19), ujedno predstavlja i područja ekološke mreže EU Natura 2000. Ekološku mrežu RH čine područja očuvanja značajna za ptice - POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju) te vjerojatna područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove - vPOVS i posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - pPOVS. Podaci o broju i površinama područja ekološke mreže u Republici Hrvatskoj prikazani su u tablici (Tablica 10.1).

Tablica 10.1 Podaci o broju i površinama područja ekološke mreže u Republici Hrvatskoj
(Izvor: Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže NN 80/19)

Ekološka mreža	Ukupna površina RH (km ²)	Broj područja ekološke mreže
POVS	20 962,69	735
POP	18 147,68	38
vPOVS	1827,02	5
pPOVS	8182,2	5
UKUPNO	25 959,60	783

Glavnom ocjenom analizirane su mjere propisane Strategijom. Kako Strategija donosi sektorske razvojne mjere čiji se utjecaj ne može kvantificirati te nemaju prostornu komponentu Glavna ocjena nije bila u mogućnosti precizno odrediti intenzitet utjecaja na područja ekološke mreže.

Za potrebe prikaza intenziteta utjecaja korištena je standardna skala sukladno Smjernicama za ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu za Stratešku procjenu utjecaja na okoliš (SPUO)

Uz propisane Smjernice, prilikom procjene utjecaja sagledavali su se i postojeći pritisci unutar područja ekoloških mreža koji se mogu intenzivirati provedbom mjera propisanih Strategijom, a koji su dobiveni analizom standardnih obrazaca (SDF). Prilikom izdvajanja područja pod rizikom od značajno negativnog utjecaja analizirana su sva područja ekološke mreže Natura 2000 u Republici Hrvatskoj. Od analiziranih područja izdvojena su sva ona koja su pod pritiscima (navedenim u SDF-u) na koje elementi Strategije mogu značajno negativno utjecati. Konačna ocjena utjecaja dobivena je s obzirom na karakter zahvata te njegov utjecaj na ciljeve očuvanja pojedinih područja ekološke mreže a imajući u vidu i osjetljivost područja na postojeće pritiske, odnosno sagledavajući hoće li doći do povećanja rizika od značajno negativnih utjecaja na cjelovitost područja ekoloških mreža. Također, u obzir su uzete ciljne vrste i/ili ciljna staništa kao i staništa ciljne vrste ovisno o provedbenom mehanizmu.

10.3 Mjere ublažavanja negativnih utjecaja planiranih aktivnosti na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže

Mehanizam	Mjera ublažavanja
B.3.	<p>Prilikom obnavljanja travnjaka, iste obnavljati vrstama koje su karakteristične za pojedini stanišni tip sukladno Priručniku za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU (Topić J. i Vukelić J., 2009.) uz konzultacije sa nadležnom Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima.</p> <p>Poljoprivredne površine velike ekološke vrijednosti (travnjaci, livade, pašnjaci, tršćaci i močvare) očuvati u izvornom obliku. Travnjake (livade i pašnjake) održavati u prvom redu košnjom ili ispašom tako da im se ne mijenja namjena.</p>
B.4., E.1.	<p>Prilikom planiranja sustava navodnjavanja izraditi stručne podloge koje će procijeniti kumulativni utjecaj svih planiranih sustava navodnjavanja u područjima ekološke mreže koji planiraju zahvat vode iz istog prirodnog površinskog izvora (vodotoka, jezera), odnosno procijeniti značaj utjecaja na režim podzemnih i površinskih voda kako ne bi došlo do kumulativnog narušavanja ekološki prihvatljivog protoka (vodotoci), odnosno razine vode u jezerima. Stručne podloge prioritarno treba napraviti na području slivova gdje se procjenjuje loše količinsko stanje podzemnih vodnih tijela i/ili postoji značajno opterećenje u pogledu zahvaćanja i preusmjerenja vode.</p> <p>Zahvat vode tijekom razvoja sustava navodnjavanja izvesti na način da se ne naruši ekološki prihvatljiv protok nizvodno od zahvata.</p> <p>Prilikom planiranja sustava navodnjavanja potrebno je prikupiti podatke (po potrebi provesti istraživanje) o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini zahvata (prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19) te u skladu s podacima lokacije je potrebno planirati izvan područja rasprostranjenost ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste. Radove je potrebno izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune.</p>
C.4., E.1.	<p>Pri planiranju lokacija poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara (i dodatne ruralne infrastrukture) potrebno je prikupiti podatke (po potrebi provesti istraživanje) o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini zahvata (prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19) te u skladu s podacima lokacije je potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti staništa pogodnih za ciljne vrste. Radove je potrebno izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune..</p>

11 Zaključci Studije i Glavne ocjene

Studijom su analizirane ukupno 22 provedbena mehanizma predviđene Strategijom. Za svaki mehanizam je procijenjen utjecaj na sastavnice odnosno čimbenike okoliša. Uz navedenu procjenu na sastavnice okoliša procijenjen je i utjecaj klimatskih promjena na provedbu Strategije, kao i kumulativna i sinergijska procjena utjecaja.

Većina provedbenih mehanizama ima pozitivan utjecaja na sastavnice odnosno čimbenike okoliša. Ovo je najizraženije u utjecajima na stanovništvo i zdravlje ljudi i tlo i poljoprivredno zemljište. Međutim, uz primjenu načela predostrožnosti, utvrđeno je i da su mogući i negativni utjecaji koji ponajviše mogu biti rezultat razvoja sustava navodnjavanja (B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe) i ostalih infrastrukturnih zahvata (E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem) u prostoru. Uz primjenu mjera ublažavanja ovi negativni utjecaji se smatraju prihvatljivima za okoliš i prirodu. Uz propisane mjere, definirana je i potreba provođenja praćenja stanja tla na području RH, te su definirani minimalni parametri koje je potrebno bilježiti u sklopu praćenja. Studija je također prepoznala kako se provedbenim mehanizmima Strategije poljoprivrede (A.1., B.1., B.2., B.4., D.3., E.1.) omogućuje sektoru poljoprivrede održivi razvoj u smjeru prilagodbe klimatskim promjenama dok se provedbenim mehanizmima A.1., B.1., E.2., C.2., D.4., E.1., F.1. pozitivno utječe na ublažavanje klimatskih promjena.

Utjecaj Strategije na ciljne vrste i staništa te cjelovitost ekološke mreže Hrvatske, s obzirom da je riječ o planu na državnoj razini čije mjere nisu lokacijski specifične, sagledan je na strateškoj razini.

Ocijenjeno je da provedba Strategije uglavnom predstavlja pozitivan utjecaj na ekološku mrežu u smislu očuvanja ciljnih vrsta i staništa. S obzirom da Strategija ne određuje lokacije, odnosno prostorni smještaj pojedinačnih planiranih zahvata/objekata, na razini analize utjecaja Strategije nije moguće procijeniti značajnost potencijalnih negativnih utjecaja u slučaju njihove gradnje. Ta razina evaluacije bit će moguća i treba biti učinjena u postupcima Strateške procjene utjecaja na okoliš prostornih planova te, kasnije, kroz mehanizam Ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

Glavnom ocjenom propisane su mjere ublažavanja kako bi se ublažili mogući negativni utjecaji na cjelovitost područja ekološke mreže, te se uz njihovu implementaciju u Strategiju generiranje značajno negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitosti ekološke mreže ne očekuje.